

Новы Час

ІРЫНА КАЗУЛІНА:
«АДЧУЦЬ ЧУЖЫ БОЛЬ...»

Стар. 15

БЕНЗІН ЗНОУ ПАДАРАЖЭЎ

Пасля апошняга падвышэння цэн бензін у Беларусі стаў каштаваць даражэй, чым ва Украіне. Ці з'яўляецца цана на нафтапрадукты рынкавай і эканамічна абронтуванай?

Стар. 5

ДВА ГАДЫ ПАСЛЯ АНДЫЖАНУ

Стар. 12

ЛЯВОН БАРШЧЭУСКІ: «НА ПАЗІЦІІ БЕЛАРУСКАЙ КУЛЬТУРЫ»

Лявен Баршчэускі — ганаровы старшыня беларускага ПЭН-цэнтра, літаратар і перакладчык, грамадскі дзеяч і палітык. З госцем «Новага часу» размаўлялі Аляксей Кароль і Язэп Палубятка.

Стар. 14

ЧЫТАЙЦЕ
Ў НАСТУПНЫМ
НУМАРЫ

КАНГРЭС

ДЭМАКРАТЫЧНЫХ СІЛ

Кангрэс — этап да аб'яднання? Ці наадварот? Месца, роля і магчымасці дэмакратычных сіл ўплываць на развіццё палітычнай ситуацыі ў Беларусі.

Аналізуе палітолаг Сяргей Нікалюк

АЛЬТЭРНАТЬВА ДЛЯ БЕЛАРУСІ

Архіў гісторыі. Мінск, 1991 г. Пачатак страйку

У гісторіі не так і часта ўзнікаюць сітуацыі альтэрнатывага выбару. Раздарожжа, з якога краіна можа рушыць ці то ў адзін бок, ці то ў другі. Да развіцця ці застою, а мо і катастрофы. Да свабоды і дэмакратыі ці таталітарызму. Да сцвярдження ў якасці суверэнай дзяржавы ці інкарпарацыі ў склад суседняй.

1917–1920 гады давалі, здавала-ся, рэальную перспектыву прыро-ву да незалежнасці і дэмакратыі. Хаця і ў драматычных варунках вайны і рэвалюцыі. І гэтую сітуа-цию незалежніцкія дэмакратыч-ныя сілы выкарысталі на поўную меру сваіх магчымасцей. Са знач-на большым імпэтам і разумам, ахварнай самаадданасцю, чым іх напшадкі сёння.

Праўда, магчымасці іх былі абмежаваныя. Уласных сіл не хапала. Старая проблема выбару паміж Захадам і Усходам была для іх у тагачасных варунках выбарамі між двух полымяў.

Пытаннем-пасткай: «На каго абаперціся ў барацьбе за беларускую нацыянальную ідэю?» Для абодвух бакоў Беларусь з'яўлялася не больш чым размен-най манетай.

Нацыянальная свядомасць насельніцтва была значна слабей, чым у эліты. Сацыяльная матывавацца шматкроць пераваж-вала матывавацца нацыянальную і дэмакратычную. Зямлі — вось-чаго хацела насельніцтва, на 90 адсоткаў сялянскае. Бальшавікі паабяцалі — і ім паверылі. Пры-мусіла сябе паверыць, свядома пайшла ў пастку, рзыкуючы

жыццём, частка беларускіх на-цыянальных дэмакратоў, за што і заплаціла пад сякерай сталінскіх рэпрэсій у 30-я гады.

Новая альтэрнатыва ўзнікла толькі з перабудовай, развалам СССР. Але новыя дэмакраты не здолелі яе рэалізаваць. Хаця магчымасцей у іх было больш, чым у папярэднікаў. І сітуацыя была непараўнальная лепшшая. Но ў першыню за ёю гісторыю для Захаду, ды і для Расіі, Беларусь перастала быць тэрытарыяльнай разменнай манетай.

Жар-птушка дэмакратыі ма-нула крыламі і згасла пад каўпа-ком аўтарытарызму, пакінула на тужлівы ўспамін водблеск надзеі. Але незалежнасць, суверэнітэт за-сталіся. Утрымаліся праз супра-ці і выспы волі, грамадзянскай супольнасці ў выглядзе партый, грамадскіх арганізацый. Малалікіх, расцярушаных, нядруж-

ных унутры і паміж сабой. Але менавіта гэтыя выспы могуць стаць фактарамі крышталізацыі перамен новага часу. Засталося крыху незалежных СМИ. Разві-ваецца незалежны інтэрнэт. Ад-чуваецца стомленасць сістэмы вертыкали.

І вось упершыню пасля 1994 года, на зломе энергетычна-га канфлікту з Расіяй, зноўку абазначылася альтэрнатыва. Засвяцілася, пакуль слабенькім, дрыготкім проблемкам вакенца магчымасцей. Магчымасцей выйсці, прыйсці ўрэшце да Беларусі — вольнай, незалежнай, дэмакратычнай.

У сучасных варунках прагля-даючыя тры верагодных вары-янты ўвасаблення альтэрнаты-вы ў жыцці. Першы — зверху, па ініцыятыве і плану саміх уладаў. Свайго роду іспанскі варыяント, ці, больш наглядная і

свежае парашнанне, — казахскі, абвешчаны днімі Нурсултанам Назарбаевым. Але прыкмет гатоўнасці беларускай кіроўнай эліты да плаўнага пераводу аўтарытарнага рэжыму ў дэмакратычны пакуль што не наглядаеца. Найбольш яскравым знакам такай гатоўнасці было бы вызваленне Аляксандра Казуліна і ўсіх палітычных вязняў. Але пакуль што мы бачым адваротнае — дэмантрацыю кропкавых рэпрэсій супраць дэмакратычных актыўістаў. Не наглядаеца і хоць нейкіх выраз-ных дзеянняў па рэформаванню архаічнай, савецкага ўзору, ма-дэлі эканомікі.

Другі варыянт — знізу, пад ціскам сацыяльнага пратэсту на-сельніцтва, што ўвесь час бяднее, пад ціскам вуліцы. Што таксама малавагодна.

Найбольш верагодны трэці, змешаны, варыянт. Пры пэўных умовах. Калі частка наменклата-турнай эліты, што кіруеца сваім адвечным інстынктам самазаха-вання, здолее прасунуць, хай сабе і хаатычна, непаслядоўна пэўныя эканамічныя рэформы, якія, ад-нак, выведуць працэс за кропку вяртання ў першасны стан. Калі дэмакратычныя сілы здолеюць урэшце сапраўды аб'яднанца, у дзеяннях, а не ў фармальным ка-ранаванні кагосці на лідэра.

Бо знешнія фактары сёння дастаткова спрыяльныя для дэмакратычнай альтэрнатывы Беларусі. Палітычны курс Захаду на падтрымку дэмакратыч-ных ператварэнняў у Беларусі і прагматычна палітыка Усходу ў эканамічных стасунках з Бела-руссію парадаксальным чынам спадаюць.

Кропка перасячэння гэтых трох фактараў на фоне сацыяль-най заклапочанасці насельніцтва сваім матэрыяльным становіш-чам, што спаквала выспывае, і можа стаць кропкай адліку новага часу Беларусі.

Не праляцець бы толькі міма ў трэці раз, назаўсёды.

► АД ПЕРШАЙ АСОБЫ

ІРЫНА КАЗУЛІНА: «АДЧУЦЬ ЧУЖЫ БОЛЬ...»

**Больш за год з пяці з паловай
за кратамі знаходзіцца былы
кандыдат у прэзідэнты,
прафесар Аляксандр Казулін,
асуджаны па палітычных
матывах. Яго лёс, як і лёс
іншых палітніяволеных,
хвалюе не толькі беларускую,
але і міжнародную
грамадскасць. Жонка
Аляксандра Казуліна нядайна
вярнулася са Злучаных
Штатаў Амерыкі, дзе была ў
складзе дэлегацыі беларускіх
дэмакратаў. З Ірынай
Іванаўнай Казулінай сустрэўся
наш карэспандэнт.**

— Ірина Іванаўна, Ваш візіт
у ЗША доўжыўся замест за-
планаванага тыдня больш за
два месяцы. Чым гэта было
абумоўлена? І якой была пер-
шапачковай мята Вашага
візіту?

— Я была запрошана ў ЗША
ў складзе афіцыйнай дэлегацыі
разам з Вінцуком Вячоркам, Ана-
толем Лябедзькам, Сяргеем Ка-
лякіным, Алінай Стэфановіч,
Сяргеем Мацкевічам. Ведаю, што
ў гэту дэлегацыю быў запрошаны
Аляксандр Мілінкевіч, але па ней-
кіх прычынах ён не пaeхau.

У нас быў сустрэчы ў Белым
доме, дзяржаўным дэпартаменце,
з кангрэсменамі, грамадскімі ар-
ганізацыямі, на рады «Свабода»,
у рэдакцыі газеты «Вашынгтон
Пост». Гаворка ішла пра сітуацыю
ў Беларусі, магчымасці міжна-
роднай супольнасці спрыяць
развіццю Беларусі, пра Кангрэс
дэмакратычных сіл, які мае ад-
быцца ў Беларусі, пра аб'яднанне
апазіцій.

— Тэма вызвалення Казуліна
ўзыдымалася?

— Так, на кожнай сустрэчы
асобным блокам ішла размова пра
Казуліна і іншых палітніяволе-
ных, пра кожнага пайменна.

Для мене было важным пазітыў-
нае стаўленне да Казуліна. Калі ў
мінулым годзе яны спрабавалі
высветліць, чаму Казулін не ўва-
ходзіў у аб'яднаную апазіцыю, то ў
этym годзе кожны з суразмоўцаў
выказваў сваю павагу да Казуліна
і абяцаў зрабіць ўсё магчымае, каб
пастрыяць яго вызваленню. Тым
больш, што менавіта ЗША ў адказ
на галадоўку і патрабаванне Ка-
зуліна паставілі пытанне ў ААН,
і такім чынам, уласна кажучы,
выратавалі майго мужа. Ён спыніў
галадоўку. Я вельмі ўдзячна паслу-
ЗША ў Беларусі, усім, хто быў да-
тычны да гэтай справы. Гэта была
работа вялікай колькасці людзей.
Спачуванне, выратаванне жыцця
аднаго чалавека яны паставілі
вышэй за ўсё — за працэдуру, за
пратакол.

— У гэтым кантэксле як Вы
ацэніваеце міжнародную кам-
панію салідарнасці з Казулі-
ным, яе значэнне і ўплыў?

— Я лічу, што менавіта між-
народная кампанія салідарнасці
можа сур'ёзна паўплываць на
сітуацыю з палітніяволенымі.
Беларускія ўлады не асабліва
прыслухоўвацца да галасоў пра-
тэсту ў сваёй краіне. Іншая справа
— міжнародная супольнасць.
Уплыў кампаніі салідарнасці мае
тым большую вагу ў сучасных ва-
рунках, калі на зломе энергетыч-
нага крызісу з Расіяй, беларускія
ўлады змушана спрабуюць шука-
ць контактага з Захадам.

— Чытачы «Новага часу» з
Вашага папярэдняга інтэрв'ю
ведаюць пра стан Вашага зда-
роўя. Ваша затрымка ў ЗША
абумоўлена гэтай прычынай?

— Калі на адной з сустрэч мяне
запыталіся, чым можна дапамагчы,
я і сказала, што ў мяне вялікія
проблемы са здароўем, і мне
хацелася б ведаць рэальную кар-
ціну. І ўжо праз дзень мяне пры-
нялі ў Міжнародным нацыяналь-
ным інстытуце здароўя, адразу
пазнаёмілі з урачом. Абледавалі
і пачалі лячыць. Я прыехала дадо-
му з лекамі для працягута лячэння.
У мяне анкалагічнае захворванне.
Гэта не сакрэт: інфармацыя была
на сайтах.

Наогул, у ЗША зусім іншы
падыход да інфармацыі пра хваро-
бы. Якраз калі я была ў ЗША, там
з'явілася інфармацыя, што жонка
аднаго з кандыдатаў на пасаду
прэзідэнта — Элізабет Эдвардс —
перажывае рак. Якія ракі вяртнія
хваробы на рак. Яна пра гэта заяви-
ла сама. Як і тое, што яны абмерк-
валі проблему ў сям'і і вырашылі,
што муж не будзе здымачь сваю
кандыдатуру, што яны працягну-
ць выбарчую кампанію.

Мне было цікава гэта чытаць.
Мне падабаецца гэта адкрытасць,
там не саромеюцца рака. Прэс-сак-
ратар Белага дома нядайна заявіў
пра свою хваробу ў тлумачэнне
причын, па якім вымушаны часо-
ва пакінуць працу. Дарэчы, ён ужо
вярнуўся на працу.

Мне здаецца, што гэта адкры-
тасць, шчырасць дапамагае люд-
зям адчуць чужы боль, суперажы-
ваць чужой бядзе. І ў гэтым сувязі
нават змяніш адносіны да сваёй
хваробы.

Другі прыклад адкрытасці. У
Амерыцы нядайна выйшла кніга
пра Джона Эдвардса, пра жонку
якога я толькі што расказала.
Нялёнкага лёсю сям'я. Гэта ад-
крытасць не толькі дзвеля таго,
каб даць палёгку сваёй душы,
але тым самым і дапамагчы
іншым.

— Але там, відаць, і рэакцыя
грамадства іншай. Не абыяка-
васці, ці нават зласлоўя, а
разумення. Узровень жыцця, а
значыць, і душэўная раўнавага,
дазваляюць не зайдзросці, а
спачуванец. Не кажучы ўжо пра
свабоду, разняволенасць гра-
мадства, традыцыі культуры
ўзыемаадносін?

— Мне падалося, што гэта сап-
раўды так, хаяць сваіх проблем і
там хапае.

— Рэцыдыў хваробы на рак
у Элізабет Эдвардс, як і у Вас,
Ірина Іванаўна, адбыўся пад
час прэзідэнцкай выбарчай
кампаніі. Але ў Вас ён адбыўся
не на фоне аптымістычнага
хода кампаніі, а ў стрэсавай
сітуацыі пераследу і асуджэння
мужа за ўдзел у кампаніі. Ці
можна чакаць ад улады, якая
ведае пра стан Вашага здароўя,
нейкага гуманнага кроку наусу-
трач?

клінік. Важна іншае, што мне
спадабалася: гэта адносіны докта-
ра і пацянета. Я разумею нашы
прычыны: шмат пацянетаў на
аднаго ўрача, малая зарплата, ста-
рее abstalяванне... Але трэба не
толькі вызначыцца з дыягназам, а
пагаварыць з хворым, зразумець,
падтрымаць. У нас адносіны ат-
рымоўваючыя ментарскія: урач
дыштует зрабіць тое, тое, калі
не — твая справа. Яму няма калі
выслучаць і пераканаць.

Там жа адносіны паміж урачом
і пацянетам партнёрскія. Табе
кажуць: «Задавайце пытанні да
таго часу, пакуль вам не будзе ўсё
да канца зразумелым». Імкнуща
высветліць, што табе падабаецца,
а што пужае. Мне прапанавалі
адну схему, я выказала свае сум-
ненні, прапанавалі іншую, склалі
мне ўсе графікі.

Гэта не папрок нашым урачам,
я нікога не хачу пакрыўдзіць.

— Прадбачу, у чытачоў адра-
зу ўзнікне пытанне, а колкі
гэта каштуе? Не для Вас, а для
амерыканцаў?

— Наколькі я ведаю, яны не
плачыць, аплачвае страхавая кам-
панія. А ў іншытуце, дзе я ляжала,
яшчэ і праводзяць клінічныя
даследаванні, апрабоўваюць но-
вую лекі. Людзі, што прыходзяць
туды, падпісваюць дамову пра
добраахвотны іспыт на сабе новых
лекаў. Зразумела, што праводзіцца
і цэласны цыкл лячэння лекамі,
што прыйшлі апрабаванні.

— Вернемся ў Беларусь. Што,
на Ваша меркаванне, трэба ра-
біць, каб паспрыяць вызвален-
ню Аляксандра Казуліна?

— Узмацняць кампанію салі-
дарнасці. Як унутры краіны, так і
і міжнародную. Для Аляксандра
Уладзіславіча вельмі важныя
лісты з волі. Неяк у яго лісце
праскочыла фраза: «Так, лістоў
прыходзіць менш. Відаць, інтарэс
спадае».

Для яго настрою, бадзёрасці
вельмі важнай з'яўляецца і між-
народная падтрымка. Уплыво-
вая праваабарончая арганізацыя
«Міжнародная амністыя» пад-
трымлівае Казуліна, прызнала яго
«взянем сумлення». Арганізацыя
«Міжнародны амністыя» штату
Вірджынія, калі я была ў ЗША,
вылучыла яго на званне «взянец
сумлення года». Яны распрацавалі
план дзеянняў, у якім прадуглед-
жваецца раздача інфармацыйных
булетэніў, улётак на вуліцах, зва-
роты да Лукашэнкі, у Вярхоўны
суд, у Міністэрства ўнутраных
спраў з патрабаваннем вызваліць
Казуліна і іншых палітычных вяз-
няў. Спіс адрасоў у іх на некалькі
старонках.

Амерыка падтрымлівае вы-
зваленне палітвязняў у Беларусі
актыўна, паслядоўна, настойліва.
Актыўна падтрымлівае Польшча,
Літва, Чэхія.

Гэта так радуе, што людзі
не сядзяць склаўшы руکі. Дае
надзею.

ПАЛІВА

БЕНЗІН ЗНОЎ ПАДАРАЖЭЎ

Пасля апошняга падвышэння цэн бензін у Беларусі стаў каштаваць даражэй, чым ва Украіне. Ці з'яўляецца цана на нафтапрадукты рынкавай і эканамічна абронтуванай? На колькі могуць падвысіцца цэны на паліва да канца года? Пра гэта разважаюць эканаміст Міхала Залескі і кіраўнік навукова-даследчага цэнтра Мізеса Яраслаў Раманчук.

Міхал ЗАЛЕСКІ: Як кажуць на народзе, розніца паміж сабекоштам і «табекоштам» і складае прыбытак. У нашай эканоміцы кіраўніцтва плануе пераважна прыбытак, а далей ужо ідуць гульні з сабекоштам прадукцыі. Гульні, на капіталістычныя мала падобныя.

Адсюль адбудоўваецца ланцук — пакупка, перапрацоўка, дастаўка і рэалізацыя нафты. Кожны з гэтых этапаў абыходзіцца нам крыху даражэй, чым суседзям, бо сістэма наша менш рухавая, чым суседская. Тому кошт беларускага бензіну вышэйшы за ўкраінскі, а ў адносінах да даходаў насельніцтва — даражэйшы за польскі, літоўскі ды іншыя.

Цана на нафтапрадукты даволі высокая, бо значная частка

грошай, закладзеных у гэтай цане, ідзе дзяржаве праз розныя падаткі. Але як яна гэтыя выдаткі размяркоўвае? Калі вялікія рэсурсы цэнтралізуюцца, то і выдаткоўца яны цэнтралізованы. Дзяржава не паспявае за ўсімі маленькімі рухамі рынку. Выдаткі ідуць на адміністрацыйна-камандную сістэму, на сацыяльнае забеспечэнне (якое зараз імкнунца скараціць), на практыкі, якія не прыносяць прыбыткаў.

Там, дзе ёсьць рынак каштоўных папераў, грошы ідуць туды,

дзе яны прыносяць найбольшую аддачу. У нас такога рынку няма.

Але тут можна прывесці такі аргумент — цана вызначаецца попытам. Калі значная частка людзей гатова столькі плаціць за бензін, значыць, гэтая цана апраўданая і мэтазгодная? Ці проста нашым людзям няма куды падзеца? Сённяшняя цана на бензін не вызначаецца попытам, яна — яскравая праява інфляцыі, якая цягне за сабой падаражанне ўсяго астатнага.

Гэткі клубок — цягнем за адну нітачку, сцягваеца ўесь клубок. Мы пагаршаем становішча і тых, хто не мае аўтамабіляў, і тых, хто звязаны з аўтамабілістамі. Яны ж таксама вымушаны будуць падвышаць кошты за свае паслугі і прадукцыю.

Яраслаў РАМАНЧУК: Украінская нафтавая палітыка больш збалансаваная, Украіна імкненца не трапляець у энергетычную залежнасць ад Расіі. Калі Беларусь па-сутнасці манаполізавала свой унутраны рынак

нафтапрадуктаў, калі ўсё вызначае не рынак, а «Белнафтахім», то мы маем цэны, якія вызначаюць чыноўнікі. А яны лічаць, што з нафтапрадуктаў можна мець шмат падаткаў, якія пойдуць на падтрыманне эканомікі. Нафтапрадукты складаюць 17 працэнтаў даходнай часткі бюджету. Другое пытанне, куды ідуць грошы з гэтага бюджету.

Вядома ж, попыт на бензін заўсёды будзе, але ці маюць выбар тыя людзі, якія яго купляюць? Ці можам мы купляць паліва ў «British Petroleum», «Statoil», «Мажайскай Нафта», і гэта далей? Ці могуць яны адкрываць свае пункты продажу, запраўкі? Не.

Таму нельга гаварыць, што гэта цана рынкавая. Калі б яна была рынкавая, яна была бы ніжэйшая. Мы мусім ведаць, што 70–80 працэнтаў цаны на паліва складаюць падаткі, таму галоўныя вынікі такай цаны — дзяржава, якія дзярэ са спажыўцоў гэтага тавару трэх скury.

Думаю, што да новага году цана на бензін павысіцца на 20–25 працэнтаў. Бо іншых крыніц папаўнення бюджету ўлады пакуль што не прыдумалі. Урад будзе больш браць падаткаў з тых тавараў, якія яны называюць «таварамі раскошы». У нас амаль 45 працэнтаў хатніх гаспадарак маюць аўтамабілі, вось яны і будуть плаціць за хібы кіраўніцтва ў энергетычнай палітыцы.

НАВІНЫ ЭКАНОМІКІ

ПАТЭНЦЫЙНЫЯ ПАРТНЁРЫ

Грамадскае аўяднанне «БелТІЗ» (Мінск) і кампанія «АГМА» са Славакіі маюць намер вывучыць тэхналагічныя магчымасці стварэння ў Беларусі вытворчасці камплектавальных вырабаў з металу і пластмас ды частковай зборкі вузлоў паводле чарцяжоў гэтай кампаніі.

Пра гэта была дасягнута дамоўленасць 15 мая ў межах кантактна-кааперацыйнай біржы ў Мінску. Мерапрыемства было арганізавана Мінскім аддзяленнем Беларускай гандлёв-прамысловай палаты (БелГПП) і Славацкай ГПП Жылінскага рэгіёну.

На выніках перамоў славацкая фірма «BB elektro» мае намер стварыць сумесную вытворчасць электрапрыбораў з беларускім ТАА «Грынтур» і ПУП «Інстытут горнай аўтаматыкі».

Доследны завод «Нёман» (Ліда, Гродзенская вобласць) працаваў пра арганізацыю ўзаемных паставак: у Беларусь — мастоў і восей рэдуктараў для аўтапрамысловасці, у Славакію — аўтобусаў палепшанай камфортонасці.

Усяго ўздел у перамовах узялі чатыры славацкія і 15 беларускіх прадпрыемств.

Задачы кантактна-кааперацыйнай біржы — садзейніцаць пошуку славацкім кампаніямі патэнціяльных партнёраў для працы на беларускім рынку, а таксама нарочыццаць узаемны тавараабарот і развіваць іншыя формы эканамічнага супрацоўніцтва. Паводле звестак беларускай статыстыкі, летасць тавараабарот паміж Беларуссю і Славакіяй склаў 140 мільёнаў долараў, што амаль на 50 працэнтаў больш, чым у 2005 годзе. Пры гэтым экспарт беларускіх тавараў — нафтапрадуктаў, металічнага дроту, калійных угнаенняў, трактароў, халадзільнікаў і маразільнікаў — у гэту краіну павялічыўся на 38,5 працэнта і склаў 70,4 мільёна долараў.

Імпарт са Славакіі за мінулы год павялічыўся больш чым на 62 працэнты. Беларусь імпартуе часткі і абсталяванне для аўтамабіляў і трактароў, палімеры этылену, легкавыя аўтамабілі, рухавікі, электрагенераторы і сталы для электраабсталявання.

За першы квартал гэтага года аўтамабільны тавараабарот павялічыўся на 15 працэнтаў у параўнанні з аналагічным перыядам мінулага года. Пры гэтым імпарт са Славакіі расце хуткімі тэмпамі. На тэрыторыі Беларусі зарэгістравана 12 прадпрыемстваў са славацкім капіталам.

ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНАЕ БУДАҮНІЦТВА

У Мінску і Брэсце арганізуецца эксперымент па будаўніцтву жылых мікрараёнаў з выкарыстаннем геатэрмальнай энергіі для абагравання дамоў.

Перспективы ўкаранення ў Беларусі кітайскага вопыту па выкарыстанні цяпла падземных вод у ацяпленні жылфонду абмяркоўваліся 15 мая на сутрэчы старшыні прайлення Нацыянальнага банка Пятра Пракаповіча з Аляксандрам Лукашэнкам. Кіраўнік Нацбанка курыруе сферу жыллёвага будаўніцтва.

Як паведаміла прэс-служба прэзідэнта, падчас сутрэчы Лукашэнка даручыў у хуткім часе правесці эксперымент па будаўніцтве жылых мікрараёнаў у Мінску і Брэсце з выкарыстаннем геатэрмальнай энергіі для абагравання дамоў. Беларускі бок ужо распачаў перамовы з кітайскімі фирмамі і сёлета плануе пачаць рэалізацыю гэтых праектаў. «Станоўчы вопыт будзе распаўсюджаны на ўсю рэспубліку», — адзначаецца ў паведамленні прэс-службы.

Пракаповіч прадставіў прэзідэнту інфармацыю пра ход выканання яго даручэння па жыллёвым будаўніцтве ў Беларусі. Сёлета ў краіне стаіць задача ўвесці ў строй жылля на 500 тысяч квадратных метраў больш, чым у 2006 годзе, а таксама значна больш пабудаваць кватэр, што прызначаюцца для «чаргавікоў».

Лукашэнка даручыў сканцэнтраваць намаганні на двух гаўяйных кірунках: зніжэнні кошту будаўніцтва жылля і ўкараненні энергезберагальных тэхналогій у жыллёвым будаўніцтве. Ён асабліва падкрэсліў неабходнасць выкарыстання прагрэсіўных тэхналогій і пакватэрнага ацяплення. Пра тое, як вырашаюцца

гэтыя пытанні, урад і Нацбанк паведамяць кіраўніку дзяржавы да 1 жніўня.

ПАДАТКОВЫ ЦЯЖАР

Прадстаўнікі бізнес-супольнасці прапаноўваюць адмовіцца ад абаротных падаткаў за кошт павелічэння падатку на дададзены кошт.

Прадстаўнікі бізнес-супольнасці прапаноўваюць адмовіцца ад абаротных падаткаў за кошт павелічэння падатку на дададзены кошт. Пра гэта на пасяджэнні круглага стала «Бізнес Беларусі» ў кантэксце новай эканамічнай палітыкі» паведаміў віцэ-прэзідэнт ГА «Мінскі сталічны саюз прадпрымальнікаў і работадаўцаў» (МССПiР) Аляксандр Калінін. Паводле яго словаў, трэба адмінісцэвіц падаткі ў фонд падтрымкі сельскай гаспадаркі, з продажу, на паслугі і іншыя. Для таго, каб не было вялікіх бюджетных страт, прапаноўваецца павялічыць ПДК да 25 працэнтаў.

«Мы прапаноўваем значна скараціць колькасць эканамічных падаткаў. Напрыклад, падатак на выкід ад аўтамабіляў аднесці на падатак з вытворцаў бензіну і дызпліні», — сказаў А. Калінін. «Калі гэтыя прапановы будуць урадамі прынятыя, гэта прывядзе да пачатку новай эканамічнай палітыкі. Пры павелічэнні ж падатковага цяжару ні пра якую новую эканамічную палітыку ўлады гаворкі не можа ісці», — падкрэсліў ён.

А. Калінін нагадаў, што прэзідэнт на сваім пасланні парламенту і народу яшчэ раз дэклараў курс дзяржавы на знежэнне падатковай нагрузкі. «Летасць быў адменены «чарнобыльскі падатак», аднак з'явіліся новыя адлічэнні — у інавацыйны фон Мінбудархітэктуры — і павялічаны мясцовы падатак з продажу», — сказаў прадстаўнік МССПiР. — У выніку мы атрымалі не знежэнне падатковай нагрузкі, а яе павелічэнне да 53 працэнтаў ВУП», — зазначыў віцэ-прэзідэнт саюза.

«Нельга называць новай эканамічнай палітыкай і раשэнне пра перавод індывідуальных прадпрымальнікаў у юрдычныя асобы, — лічыць А. Калінін. — На маю думку, гэта крок дзяржавы ва ўзмацненні фіскальной палітыкі. Гэта выгадна ўраду з пункту гледжання напаўнення бюджету, паколькі юрдычныя асобы ў сярэднім плацяць падаткі больш, чым індывідуальная прадпрымальнікі».

КУЛЬТУРА

▼ НАВІНЫ КУЛЬТУРЫ

«ФАРБЫ КАХАННЯ»

Выстава прац сябра Беларускага саюза мастакоў Наталлі Чарнаголавай «Фарбы кахання» адкрылася 15 мая ў выставачнай зале Брэсцкага абласнога грамадска-культурнага цэнтра.

У экспазіцыі прадстаўлена больш за 100 твораў брэсцкай мастачкі, якія стварыла за апошні год: пейзажы, партрэты, нацюрморты, фігуратыўны жывапіс.

«Гэтая выстава пачала працу ў мой дзень нараджэння і з'яўляецца творчай спраба здачай перад брэстчанамі, — зазначыла мастачка ў інтэрв'ю БелаПАН. — Я хачу паказаць, што мне ўдалося зрабіць за год; падзяліцца сваімі пачуццямі, думкамі, расказаць пра тое, што мяне радзе, а што хвалюе».

Усё творы яна піша пальцамі. На думку майстра, толькі рукамі можна дасканала перадаць глыбіню пачуцця і эмоцый. Штогод у мастачкі праходзіць да 10 персанальных выстаў. Многія работы знаходзяцца ў беларускіх музеях, а таксама ў прыватных калекцыях у Францыі, Германіі, Польшчы і Вялікабрытаніі. Мінульым летам ў горадзе Канглете пад Манчэстэрам яна не толькі прадстаўляла свае работы, але і правяла больш за 20 майстар-класаў для маладых мастакоў-авангардыстаў.

«НЯСТОМНЫ РЫЦАР ТЭАТРА»

15 мая ў філіяле Дзяржаўнага музея гісторыі тэатральнай і музычнай культуры Беларусі «Гасцёўня Уладзіслава Галубка» адкрылася выставка «Нястомны рыцар тэатра». Яна прысвечана 125-годдзю з дня нараджэння першага народнага артыста Беларусі Уладзіслава Галубка.

Уладзіслаў Галубок вядомы як драматург, мастак, акцёр і рэжысёр. У 1920 годзе ён стварыў свой тэатр, які называлі «Трупа Галубка». З 1932 года гэты калектыв стаў Трэцім беларускім дзяржаўным тэатрам. У 1937 годзе Галубок быў асуджаны па адвінавачанні ў нацыяналізме, антысавецкай пропагандзе і расстрэляны. Рэабілітавалі яго праз 21 год.

У экспазіцыі музея прадстаўлены касцюмы з тэатра, фотаздымкі, дакументы, мастацкія творы, афішы тэатра першага народнага артыста Беларусі.

Архівы тэатра былі знішчаны пасля арышту Галубка, таму экспазіцыя, паводле слоў супрацоўніка музея, збіралася пакрысе. Пры фармаванні выставы выкарыстоўваліся матэрыялы з Беларускага дзяржаўнага архіва-музея літаратуры і мастацтва, Дзяржаўнага музея гісторыі беларускай літаратуры.

У Беларусі выданы невялікі манаграфічны нарыс Галубка, выйшаў зборнік яго твораў, што захаваліся, а таксама книга ўспамін пра яго.

АДМОВА Ў ВЫДАЧЫ ПАСВЕДЧАННЯ
Арганізаторы канцэрта-прэзентацыі новага альбома беларускага гурту «Крамы» атрымалі адмову ў выдачы гастрольнага пасведчання ва ўпраўленні культуры Мінгарвыканкамама.

Як паведаміў БелаПАН адміністратар «Крамы» Павел Кашырын, запланаваны на 30 мая канцэрт у адным з мінскіх клубаў не адбудзеца. Паводле яго слоў, дырэкцыя клуба адмовіла ў правядзенні прэзентацыі пасля тэлефанавання з гарадской адміністрацыі.

Разам з тым, як зазначыў Кашырын, прадстаўнікі ўпраўлення культуры адмаўляюць сваё дачыненне да такога тэлефанавання. Адмаўленне ў выдачы гастрольнага пасведчання, паводле яго слоў, яны тлумачаць тым, што «вымушаны прыслухаўца да думкі ўпраўлення ідэалогіі». Яно, у сваю чаргу, прызнала, што творы «Крамы» маюць «нізкі мастацкі ўзровень».

Нагадаем, у красавіку 2005 года канцэрт «Крамы», прысвечаны выхаду першага афіцыйнага зборніка лепшых песень «Будзь разам з намі», быў адменены. Яго арганізаторам таксама адмовілі ў выдачы гастрольнага пасведчання.

Гурт «Крамы» з'яўляецца пастаянным удзельнікам мерапрыемстваў, што праводзяцца апазыцыяй. У 1994 годзе на фестывалі «Рок-каронацыя» «Крамы» была прызнана лепшым беларускім гуртом. У тым жа годзе на фестывалі «Пакаленне» ў Маскве «Крамы» заняла першае месца.

«ЛЕГЕНДЫ ЕЎРОПЫ. АД ПРАГІ ДА НЬЮ-ЙОРКА»

14 мая ў сталічным кінатэатры «Ракета» ў межах рэтраспектывы «Легенды Еўропы. Ад Прагі да Нью-Йорка» пачаўся паказ фільмаў рэжысёра Мілаша Формана.

Рэтраспектыву распачала карціна «Палёт над гняздом зязолі» — экранізацыя рамана Кена Кізі і аднайменнай п'есы Дэйла Уасэрмана. Галоўную ролю выканала Джэк Нікалсан. Фільм удастоены пяці самых прэстыжных «Оскараў»: за найлепшую карціну, найлепшую мужчынскую ролю, найлепшую жаночую ролю, найлепшую рэжысуру і найлепшы сцэнарый.

21 мая будзе паказаны фільм «Рэгтайм» — пра лёсі людзей у Нью-Йорку на пачатку XX стагоддзя.

Карціна пра Моцарта і Сальверы «Амадэй» будзе паказана 28 мая. Гэты фільм удастоены сямі «Оскараў», уключаючы ўзнагароды за найлепшыя карціну, рэжысуру, сцэнарый і дэкарацыі, а таксама прэмii «Сезар» за найлепшы замежны фільм.

Форман нарадзіўся ў Чэхаславакіі. Страціў бацькоў у канцлагеры падчас другой сусветнай вайны. У 1968 годзе падчас уводу савецкіх войскаў у Чэхаславакію Форман заходзіўся ў Францыі, дзе вёў перамовы пра здымкі новага фільма. У родную краіну ён вырашыў не вяртацца, пазней пераехаў у ЗША.

ДЭФЕКТЫ ДЫКТАРА, або ДЗЯНІСКІНЫ РАСКАЗЫ

Марыя МАРТЫСЕВІЧ

**«Еўрабачанне—2007»
у Хельсінкі скончылася
для беларусаў радасцю
ад заваяванага сёлетнім
прадстаўніком краіны Дзімам
Калдуном права людзьмі
звязца. Але шлях да гэтай
радасці быў доўгі і пакручасты.**

І справа нават не ў інtryзе выстаўлення балаў за найлепшую песню, а ў тым, што галоўнае поп-шоу Еўропы прабівалася да беларускага тэлегледача праз тэхнічныя перашкоды ў асобы беларускіх каментатаў Аляксандра Ціхановіча і Дзяніса Кур'яна. Прычым апошні ў справе асвятлення падзея конкурсу перыядычна пакідаў межы этикі не толькі журналісткам, але і агульначалавечай. Прэса ўжо паставіла на від хамаватаму каментатару некарэктныя выказванні гамафобнага характару і нізкі ўзровень музычнай эрудыцы. Аднак вузы больш-менш адукаванага гледача не маглі не завяці яшчэ з адной нагоды. Пасля выступу спявачкі, што прадстаўляла Славенію, Дзяніс Кур'ян вырашыў адкаментаваць балканскую традыцыю выступленняў з песнямі на сваёй мове: «Я спытаўся ў югаславаў пасля таго, як яны там усе падзяліліся, хоць мова ў іх захавалася? Яны адказалі, што таксама не, кожная краіна вынаходзіць свае элементы, і вось Алёнка (спявачку завуць Алёнка — аўт.) па сутнасці спяваве ўжо на славенскім дыялекце сербскай мовы».

Выказванне гэта падаецца мене тым больш цікавым з-за кур'ёнага (можна нават скажаць, кур'яннага) супадзення. Адзіны ў Беларусі выкладчык славенскай мовы — гэта цёзка па прозвішчу Дзяніса, лінгвістка, перакладчыца, супрацоўніца інстытута мовазнаўства імя Якуба Коласа

НАН Беларусі Інэса Кур'ян. Я папрасіла Інэсу пракаментаўца выказванне цёзкі з прафесійнага гледзішча:

«Сказаць такую рэч у прысутнасці славенца — гэта нават не абраза, а проста бязглаздзіца, з якой можна толькі смяяцца. Акурат ціпер славенцы, якія ў 1991 годзе атрымалі незалежнасць, знаходзяцца ў росквіце сваёй дзяржаўнасці, мовы і культуры. Але і ў часы

Пасля выступу спявачкі, што прадстаўляла Славенію, Дзяніс Кур'ян вырашыў адкаментаваць балканскую традыцыю выступленняў з песнямі на сваёй мове

Югаслаўскай Федэрацыі славенская мова мела афіцыйны статус: школы, судовая справа, наогул справаўства і з 60-х гадоў — тэлебачанне — усё гэта было па-славенску. Яшчэ ў дзяржаве Габсбургаў славенцы актыўна адстойвалі права на адукацию на роднай мове. У мовазнаўчым плане славенская і сербская мовы належалі да паўднёваславянскай моўнай падгрупы, але розныя, хоць і блізкія. І алфавіт розны, і розныя былі моўныя ўплывы. Як філолаг-славеніст, я, канечно, магу прачытаць і зразумець сербскі тэкст, але ж і беларусы

з украінцамі, размаўляючы кожны на сваёй мове, разумеюцца без перакладчыка, бо мовы — усходнеславянскія! У той жа час, з асабістага досведу я ведаю, што сербы славенскай мовы добра не разумеюць. Але няма сэнсу даваць па гэтай рэплюцы лінгвістичныя каментары, бо справа тут у нізкім кругаглядзе і атрафіраваным разуменні каштоўнасці нацыянальнага. Варта казаць не пра югаславаў ці сербскую мову, а пра самога Дзяніса Кур'яна. Ляпнучы, што славенская мова дыялект сербскай, мог толькі вельмі цёмны, неадукаваны чалавек, які дадаткам не мае ў сабе высокай культуры і павагі да адметнасцяў народаў і іх моваў. Хоць малады, але выразна саўковы беларус, Дзяніс Кур'ян лічыць, што сербы культурна дамінуюць у сваім рэгіёне, як рускія на постсавецкай прасторы. Але ж, паверце, сербы не лічаць славенскую мову дыялектам сербскай! Гэта чистая самадзейнасць каментатара з АНТ — каналу, які часта дазваляе сабе спрэчныя і не заўёды этычныя выказванні. Памятаю, як аднойчы Аляксандар Авер-

ТЭЛЕТЫДЗЕНЬ

TV

21 МАЯ, ПАНЯДЗЕЛАК

- 06.10** «Набережная Орфевр, 36». Детективный сериал (Франция).
07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 15.00, 19.00, 00.55 Новости.
07.05, 08.10 Доброе утро, Беларусь!
07.20, 08.20 Ты увидишь Первый!
07.25, 08.25, 14.50 Деловая жизнь.
07.45, 08.45 Зона Х.
09.05 Острожетный сериал «Отчаянныи домохозяйки» (США).
09.50 «Панорама недели».
11.00 Телевизионная сага «Любовь как любовь» (Россия).
12.10 Л.Нильсен, Н.Хенстридж в острожетной комедии «Кевин с Севера».
13.55 В мире моторов.
14.25 Вокруг планеты.
15.15, 19.20 Новости региона.
15.30 Мультильм.
15.45 Культурные люди.
16.15 Фигуры.
16.45 «Набережная Орфевр, 36». Детективный сериал (Франция).
17.45 Телевизионная сага «Любовь как любовь» (Россия).
18.55, 01.15 Зона Х.
19.35 Время спорта.
19.55 Сериал «Отчаянныи домохозяйки».
21.00 Панорама.
21.40 «Околдованная Европа». Видеофильм АТН.
22.05 У.Смит, Дж.Войт в биографической драме М.Манна «Али» (США).
01.20 Футбол. Лига чемпионов. Видеожурнал.
01.50 Все стихии.

- 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00** Наши новости.
07.05 ОНТ представляет: «Наше утро».
09.05 Контуры.
10.10 «Дыхание планеты».
10.40 Ералаш.

- 11.00** Наши новости.
11.05 Новости спорта.
11.10 Джон Траволта в комедии «Посмотрите, кто говорит!». США, 1989 год.
13.00 Наши новости.
13.05 Новости спорта.
13.10 «Игорь Тальков. Никто не хотел убивать?».
14.05 «Детективы».
14.35 «Контрольная закупка».
15.05 «Лолита. Без комплексов».
16.00 Наши новости.
16.10 Новости спорта.
16.15 «Шутка за шуткой».
17.00 «История песни».
18.00 Наши новости.
18.15 Новости спорта.
18.20 Многосерийный фильм «Друзья».
18.55 Жди меня.
20.00 Время.
20.30 Наши новости.
21.00 Новости спорта.
21.05 Ток-шоу «Выбор».
22.00 Сериал «Остаться в живых». II-ой сезон. 13-я серия.
23.05 ОНТ представляет: Мэл Гибсон в фильме «Бечко молодой». США, 1992 год.
01.10 «Бойцовский клуб». 15-я серия. США.

- 07.00** Утренняя подзарядка.
08.00, 17.30 «Сладкий плод». Телесериал (Венесуэла).
08.50, 15.50 Новости культуры.
09.00 В этот день.
09.05, 18.30 Сериал «Городской роман».
09.55 Сериал «Опера. Хроники убийного отдела-3» (Россия). Фильм «Ключ к разгадке».
10.45 Хорошие новости.
11.15 Телебарометр.
11.35 «Орбиты жизни». Наталья Чуева.
12.00 Вас вызывает Спортландия.
12.40 Школа ремонта.
13.25 Трагикомедия «Небеса обетованые» (Россия).

- 15.30** Документально-познавательный сериал «Миллион вопросов о природе».
16.10 Мультиериал «Кругом шпионы!-4».
16.35 Приключенческий сериал «Таинственный остров».
17.00 Док. сериал «Архитектурные шедевры» (Франция). Закл. серия.
19.25 Едим дома.
20.00 Калыханка.
20.20 Белорусское времечко.
21.20 Сериал «Опера. Хроники убийного отдела-3» (Россия). Фильм «Чужая».
22.20 «Хоккей. Формула игры».
22.45 Хоккей. НХЛ. Матч плей-офф. Детройт-Анахайм.

- 08.00** Джо Лоуренс в фильме «Принц на один день» (США). 1995 г.
09.30 Специальный корреспондент.
10.00 Земное и небесное. Ведущий - Юрий Шевчук.
10.15 «Аншлаг и Компания».
11.50 «Частная жизнь». Ток-шоу.
12.45 Мелодрама «Саломея», 2001 г.
13.40 Вести. Дежурная часть.
14.00, 17.00, 19.00 Вести.
14.20 Местное время. Вести-Москва.
14.40 Мелодрама «Если только», США, 2003 г.
16.15 «Городок». Дайджест.
16.40 Местное время. Вести-Московская область.
17.10 «Кулагин и партнёры».
17.45 Телесериал «Ангел-хранитель».
18.50 Вести-Беларусь.
19.45 Спокойной ночи, малыши!.
19.55 Телесериал «Сонька Золотая Ручка».
21.00 Сериал «Смерть шпионам», Россия.
22.00 Сериал «Закон и порядок». США.
23.00 Вести-Беларусь.
23.10 Вести +.
23.25 «Мой серебряный шар. «Большой вальс». Ведущий - Виталий Вульф.
00.20 «Честный детектив». Авторская программа Эдуарда Петрова.
00.45 «Синемания».

- 16.30** «24 часа».
16.50 «Бабий бунт». Ток-шоу.
17.20 «Минщина».
17.30 «Званый ужин 3».
18.25 «Пять минут до метро». Телесериал.
19.30 «24 часа».
20.05 «СТВ-спорт».
20.20 «Добрый вечер, малыш».
20.30 «Добро пожаловаться».
20.50 «Солдаты 12». Телесериал.
22.00 «Репортер СТВ».
22.30 «24 часа».
22.55 «Чемпионат мира по ралли-2007».
23.55 «Столичный футбол».
00.25 «Кино»: приключенческий фильм «Балканкан». 2005 г.

- 09.30** Мотоспорт по выходным.
10.00 Велоспорт. Национальный тур. «Тур Италии». 8-й этап.
11.00 Ралли. Чемпионат мира. «Ралли Италии». 3-й день.
11.30 Автоспорт. Чемпионат мира в классе «Туринг» (Валенсия). 2-я гонка.
12.30 Мотогонки. Гран-при Франции. Гонка в классе 250 куб. см.
13.00 Мотогонки. Гран-при Франции. Гонка. Мото ГП.
14.00 Теннис. Турнир WTA в Италии (Рим). Финал.
15.00 Велоспорт. Национальный тур. «Тур Италии». 8-й этап.
16.00 Велоспорт. Национальный тур. «Тур Италии». 9-й этап. Прямая трансляция.
18.30 Футбол. Европолы.
19.15 Вот это да!!!
19.45 Теннис. Журнал «На пути к Ролан Гаррос».
20.00 Сильнейшие люди планеты. Кубок мира в Германии.
20.30 Сумо. Хару басё.
21.30 Единоборства. Пари-Берси.
23.00 Боевые искусства. 01.00 Футбол. Европолы.
01.45 Теннис. Журнал «На пути к Ролан Гаррос».

22 МАЯ, АЎТОРАК

- 06.10** «Набережная Орфевр, 36». Детективный сериал (Франция).
07.00, 08.00, 09.00, 15.00, 19.00, 23.55 Новости.
07.05, 09.05 Пресс-обзор.
07.10, 08.10 Доброе утро, Беларусь!
07.20, 08.20 Ты увидишь Первый!
07.25, 08.25 Деловая жизнь.
07.45, 08.45 Зона Х.
15.15, 19.20 Новости региона.
15.30 Время спорта.
15.50 Молодежный сериал «Старшеклассники» (Россия).
16.20 Комедийный сериал «Дедушка моей мечты» (Украина).
16.45 «Набережная Орфевр, 36». Детективный сериал (Франция).
17.45 Телевизионная сага «Любовь как любовь» (Россия).
18.55, 00.30 Зона Х.
19.35 Земельный вопрос.
19.55 Острожетный сериал «Отчаянныи домохозяйки» (США).
21.00 Панорама.
21.40 «Дорожный фатализм». Видеофильм.
22.05 Дж.Нортэм, Л.Лиу в фантастическом шпионском триллере «Цифра» (США).
00.20 День спорта.
00.35 Комедийный сериал «Дедушка моей мечты» (Украина).

- 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00** Наши новости.
07.05 ОНТ представляет: «Наше утро».
09.05 Жди меня.
09.55 Сериал «Остаться в живых». II-ой сезон. 13-я серия.
10.50 «Ералаш».
11.00 Наши новости.
11.05 Новости спорта.
11.10 Сериал «Не родись красивой». 118-я серия.
12.00 «Малахов+».
13.00 Наши новости.
13.10 Сериал «Не родись красивой». 118-я серия.
14.20 «Площадь искусств». «В одном мгновении видеть вечность...» К 100-летию художника Соломона Гершова.

- 13.10** Премьера. «Свой, чужой». Многосерийный фильм. Россия, 2006 год.
14.05 «Детективы».
14.35 «Контрольная закупка».
15.05 «Лолита. Без комплексов».
16.00 Наши новости.
16.10 Новости спорта.
16.15 «Миллионы Сергея Мавроди».
17.15 «Пусть говорят».
18.00 Наши новости.
18.15 Новости спорта.
18.20 Многосерийный фильм «Друзья».
18.55 Многосерийный фильм «Сестры по крови». 104-я серия. Украина, 2006 год.
20.00 Время.
20.30 Наши новости.
21.05 Сериал «Не родись красивой». 119-я серия, 2005 год.
22.10 Сериал «Остаться в живых». II-ой сезон. 14-я серия. США, 2004-2005 г.
23.10 Наши новости.
23.25 Новости спорта.
23.30 Теория невероятности. «Пророчество».

- 07.00** Утренняя подзарядка.
08.00, 17.30 «Сладкий плод». Телесериал.
08.50, 15.50 Новости культуры.
09.00 В этот день.
09.05, 18.30 Сериал «Городской роман».
09.55 Сериал «Опера. Хроники убийного отдела-3» (Россия). Фильм «Чужая».
10.55 Документальный сериал «Архитектурные шедевры» (Франция). Заключительная серия.
11.20, 19.25 Едим дома.
11.50 ПРОдвижение +.
12.10 «Мгновения музеиной тишины». Документальный фильм (БТ).
12.30 Женсовет.
13.00 Документальный фильм «Барни Уилен. Остстат твоей жизни» (Франция).
13.50 Свет далекой звезды. Елена Аладова.
14.20 «Площадь искусств». «В одном мгновении видеть вечность...» К 100-летию художника Соломона Гершова.

- 14.45** Гаспадар.
15.15 Хоккей. Формула игры.
16.15 Мультиериал «Кругом шпионы!-4».
16.35 Сериал «Таинственный остров».
17.00 Док.-познавательный сериал «Пятое измерение» (Франция). 1-я серия.
20.00 Калыханка.
20.20 Белорусское времечко.
21.20 Сериал «Опера. Хроники убийного отдела-3» (Россия). Фильм «Сафари для покойника». 1-я серия.
22.15 Док. сериал «Голая наука». Фильм «Кто построил Стоунхендж?».
23.05 Детективная мелодрама «Сирано де Менильмонтан» (Франция).
00.40 «Шок-О-ЛАД».

- 07.00** Доброе утро, Россия!.
09.15 «Запрещенный концерт. Немузикальная история».
10.00 Телесериал «Сонька Золотая Ручка».
11.00, 14.00, 17.00, 19.00 Вести.
11.30 Местное время. Вести-Москва.
11.50 Сериал «Смерть шпионам».
12.45 Мелодрама «Саломея», Россия, 2001.
13.40 Вести. Дежурная часть.
14.20 Местное время. Вести-Москва.
14.40 «Частная жизнь». Ток-шоу с Владимиром Молчановым и Ликой Кремер.
15.30 Суд идет.
16.40 Местное время. Вести-Московская область.
17.10 «Кулагин и партнёры».
17.45 Телесериал «Ангел-хранитель».
18.50 Вести-Беларусь.
19.45 Спокойной ночи, малыши!.
19.55 Телесериал «Сонька Золотая Ручка».
21.00 Сериал «Смерть шпионам», Россия, 2007 г. Закл. серия.
22.00 Сериал «Закон и порядок». США.
23.00 Вести-Беларусь.
23.10 Вести +.
23.25 Эксперт.
23.35 Премьера. «Этот пылкий влюблённый. Владислав Стрельчик».
00.25 Сергей Маковецкий, Алексей Себяряков и Лариса Гузеева в фильме «Патриотическая комедия». 1992 г.

- 19.30** «24 часа».
20.05 «СТВ-спорт».
20.20 «Добрый вечер, малыш».
20.30 «Автопанорама».
20.50 «Солдаты 12». Телесериал.
22.00 «Звезды спорта»: «Марко Андретти. Биография».
22.30 «24 часа».
22.55 «Студенты 2». Телесериал.
23.50 «Горячий лед».
00.20 «Тема дня».
00.25 «4400». Телесериал.
01.15 «Боец». Телесериал.

09.30 «Eurosport Buzz». Тележурнал для молодежи.
10.00 Теннис. Журнал «На пути к Ролан Гаррос».
10.15 Футбол. Кубок УЕФА. Финал.
10.45 Велоспорт. Национальный тур. «Тур Италии». 9-й этап.
11.15 Футбол. Европолы.
12.00 Футбол. Лига чемпионов УЕФА. Полуфинал. Ответные матчи.
13.00 Вот это да!!!
13.15 Футбол. Лига чемпионов УЕФА. Полуфинал. Ответные матчи.
15.00 Велоспорт. Национальный тур. «Тур Италии». 9-й этап.
16.00 Велоспорт. Национальный тур. «Тур Италии». 10-й этап. Прямая трансляция.<

ТЭЛЕТЫДЗЕНЬ

8

23 МАЯ, СЕРАДА

- 05.55** «Набережная Орфевр, 36». Детективный сериал (Франция).
06.45, 00.20 День спорта.
07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 15.00, 19.00, 23.55 Новости.
07.05, 09.05 Пресс-обзор.
07.10, 08.10 Доброе утро, Беларусь!
07.20, 08.20 Ты увидишь Первый!
07.25, 08.25, 11.50 Деловая жизнь.
07.45, 08.45 Зона X.
09.10 Остросюжетный сериал «Отчаянные домохозяйки» (США).
09.55 Здоровье.
10.25 Телесага «Любовь как любовь».
11.25 «Околдованная Европа». Видеофильм АТН.
12.10 Земельный вопрос.
12.35 А.Ростоцкий, А.Мягков в экранизации одноименной пьесы М.Булгакова «Дни Турбиных» (СССР). 1-я серия.
14.00 «Олимпийская виза. На пути к Пекину-2008».
14.30 Время кино.
15.15, 19.20 Новости региона.
15.30 Мультифильм.
15.45 Молодежный сериал «Старшеклассники» (Россия).
16.20 Комедийный сериал «Дедушка моей мечты» (Украина).
16.45 «Набережная Орфевр, 36». Детективный сериал (Франция).
17.45 Телесага «Любовь как любовь».
18.55, 00.30 Зона X.
19.35 Nota Bene.
19.55 Остросюжетный сериал «Отчаянные домохозяйки» (США).
21.00 Панorama.
21.40 Футбол. Лига чемпионов. Финал. «Милан» - «Ливерпуль». Прямая трансляция.
00.35 Комедийный сериал «Дедушка моей мечты» (Украина).

- 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00** Н а ш и новости.
07.05 ОНТ представляет: «Наше утро».

- 09.05** Многосерийный фильм «Сестры по крови». 104-я серия. Украина, 2006 год.
10.05 Сериал «Остаться в живых». II-ой сезон. 14-я серия. США, 2004-2005 г.
11.00 Наши новости.
11.05 Новости спорта.
11.10 Сериал «Не родись красивой».
12.00 «Малахов+».
13.00 Наши новости.
13.05 Новости спорта.
13.10 Премьера. «Свой, чужой». Многосерийный фильм. Россия, 2006 год.
14.05 «Детективы».
14.35 «Контрольная закупка».
15.05 «Лолита. Без комплексов».
16.00 Наши новости.
16.10 Новости спорта.
16.15 Теория невероятности. «Пророчество».
17.10 «Пусть говорят» с Андреем Малаховым.
18.00 Наши новости.
18.15 Новости спорта.
18.20 Многосерийный фильм «Друзья». 116-я серия. США, 1994 год.
18.55 Многосерийный фильм «Сестры по крови». 105-я серия. Заключительная.
20.00 Время.
20.30 Наши новости.
21.00 Новости спорта.
21.05 Сериал «Не родись красивой». 120-я серия.
22.10 Сериал «Остаться в живых». II-ой сезон. 15-я серия. США, 2004-2005 г.
23.10 Наши новости.
23.25 Новости спорта.
23.30 «Кто варит кашу президенту?».

- 07.00** Утренняя подзарядка.
08.00, 17.30 «Сладкий плод». Телесериал.
08.50, 15.50 Новости культуры.
09.00 В этот день.
09.05, 18.30 Сериал «Городской роман».
09.55 Сериал «Опера. Хроники убойного отдела-3» (Россия). Фильм «Сафари для покойника». 1-я серия.
10.45 Документально-познавательный сериал «Пятое измерение» (Франция). 1-я серия.

- 11.15, 19.25** Едим дома.
11.45 ПРОдвижение +.
12.00 Мистическая драма «Дикая охота короля Стаха» 1-я серия.
13.05 «Детали». «Цена успеха».
13.30 Шок-О-ЛАД.
14.25 Слово писателя.
14.50 Сезон удачи.
15.20 Как это делается.
16.15 Мультсерия «Кругом шпионы!-4».
16.35 Сериал «Таинственный остров».
17.00 Документально-познавательный сериал «Пятое измерение» (Франция). 2-я серия.
20.00 Калыханка.
20.20 Белорусское времечко.
21.20 Сериал «Опера. Хроники убойного отдела-3» (Россия). Фильм «Сафари для покойника». 2-я серия.
22.15 Баскетбол. НБА. Матч плей-офф. 1-я игра финала западной конференции.
23.55 «Просто программа».

- 06.00** Информационный канал «Сегодня утром».
09.05 «Наше все!».
10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 22.00 Сегодня.
10.20 «Комната отдыха» с Людмилой Нарусовой. Андрей Фурсенко.
10.45 «Криминальная Россия».
11.15 Сериал «Дальнобойщики».
12.05 Ток-шоу «Две правды».
13.25 Детективный сериал «Под Большой Медведицей». 4-я серия.
14.15 Криминальный сериал «Улицы разбитых фонарей - б».
15.10 «Женский взгляд».
15.35, 18.30 «Обзор. Чрезвычайное происшествие».
16.30 Детективный сериал «Возвращение Мухтара - 2».
19.40 Детективный сериал «Под Большой Медведицей». 5-я серия.
20.50 Криминальный сериал «Улицы разбитых фонарей - б».
22.30 Детективный сериал «У.Е.», 6-я серия.

- 06.05** «Минница».
06.15 «С чего начинается утро».
07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 часа».
07.40 «С чего начинается утро».
08.40 «Автопанорама».
09.00 «Солдаты 12». Телесериал.
10.00 «Горячий лед».
10.40 «Тема дня».
10.45 «Уроки английского».
11.00 «Пять минут до метро». Телесериал.
12.00 «Фирменная история». Телесериал.
13.00 «Звезды спорта»: «Мария Андреитти. Биография».
13.50 «Студенты 2». Телесериал.

- 23.35** «Страсти по Солоницуну».
00.30 Георгий Дрозд и Владимир Талашко в детективе «Осторожно! Красная ртуть». 1995г.
- 06.00** Информационный канал «Сегодня утром».
09.05 «Наше все!».
10.00 Сегодня.
10.20 Премьера. «Турдыкла». Телеигра.
10.50 «Криминальная Россия».
11.20 Сериал «Дальнобойщики».
12.05 Ток-шоу «Две правды».
13.00 Сегодня.
13.25 Детективный сериал «Под Большой Медведицей». 5-я серия.
14.15 Криминальный сериал «Улицы разбитых фонарей - б».
15.05 «Их нравы».
15.35, 18.30 «Обзор. Чрезвычайное происшествие».
16.00 Сегодня.
16.30 Детективный сериал «Возвращение Мухтара - 2».
19.00 Сегодня.
19.40 Детективный сериал «Под Большой Медведицей». 6-я серия.
20.50 Криминальный сериал «Улицы разбитых фонарей - б».
22.25 «К барьеру!». Ток-шоу Владимира Соловьева.
23.25 Премьера. «Сука-любовь».

- 06.05** «Минница».
06.15 «С чего начинается утро».
07.30, 10.30, 13.30, 16.30 «24 часа».
07.40 «С чего начинается утро».
08.40 «Закон и криминал».
09.00 «Солдаты 12». Телесериал.
10.00 «Реактивный бокс».
10.40 «Очевидец представляет: самое смешное».
11.00 «Судьбы своей хозяйки».
11.50 «Бабий бунт». Ток-шоу.
12.20 «Минница».
17.30 «Званый ужин 3».
18.25 «Пять минут до метро». Телесериал.
20.05 «СТВ-спорт».
20.20 «Добрый вечер, малыш».
20.30 «Закон и криминал».
20.50 «Солдаты 12». Телесериал.
22.00 «Минск и минчане».
22.55 «Студенты 2». Телесериал.
23.50 «Реактивный бокс».
00.20 «4400». Телесериал.
01.10 «Боец». Телесериал.

24 МАЯ, ЧАЦВЕР

- 06.00** «Набережная Орфевр, 36». Детективный сериал (Франция).
06.45, 00.20 День спорта.
07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 15.00, 19.00, 23.55 Новости.
07.05, 09.05 Пресс-обзор.
07.10, 08.10 Доброе утро, Беларусь!
07.20, 08.20 Ты увидишь Первый!
07.25, 08.25, 11.50 Деловая жизнь.
07.45, 08.45 Зона X.
09.10 Сериал «Отчаянные домохозяйки».
09.55 Галерея образов.
10.30 Телесага «Любовь как любовь».
11.25 «Под крыльями Евросины». Док. фильм режиссера В.Шевелевича (БТ).
12.10 Nota Bene.
12.35 Художественный фильм «Дни Турбиных» (СССР). 2-я серия.
14.00 «Идущий Ян». Док. фильм, посвященный памяти белорусского писателя Я.Борщевского (Белвиdeoцентр).
14.25 КомпаС.
15.15, 19.20 Новости региона.
15.30 Мультифильм.
15.45 Молодежный сериал «Старшеклассники» (Россия).
16.15 Комедийный сериал «Дедушка моей мечты» (Украина).
16.45 «Набережная Орфевр, 36». Детективный сериал (Франция).
17.45 Телесага «Любовь как любовь».
18.50, 00.30 Зона X.
19.35 Сфера интересов.
19.55 Остросюжетный сериал «Отчаянные домохозяйки» (США).
21.00 Панorama.
21.40 Фигуры.
22.10 К.Бейсингер в эксцентрической комедии «Элвис покинул здание» (США).
00.35 Комедийный сериал «Дедушка моей мечты» (Украина).

- 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00** Н а ш и новости.
07.05 ОНТ представляет: «Наше утро».
09.05 Многосерийный фильм «Сестры по крови». 105-я серия. Заключительная.

- 10.05** Сериал «Остаться в живых». II-ой сезон. 15-я серия. США, 2004-2005 г.
11.00 Наши новости.
11.05 Новости спорта.
11.10 Сериал «Не родись красивой». 120-я серия.
12.00 «Малахов+».
13.00 Наши новости.
13.05 Новости спорта.
13.10 Премьера. «Свой, чужой». Многосерийный фильм. Россия, 2006 год.
14.05 «Детективы».
14.35 «Контрольная закупка».
15.05 «Лолита. Без комплексов».
16.00 Наши новости.
16.10 Новости спорта.
16.15 «Кто варит кашу президенту?».
17.15 «Пусть говорят» с Андреем Малаховым.
18.00 Наши новости.
18.15 Новости спорта.
18.20 Драма «Жестокий ручей». США.
20.00 Время.
20.30 Наши новости.
21.00 Новости спорта.
21.05 Сериал «Не родись красивой». 121-я серия.
22.10 Сериал «Остаться в живых». II-ой сезон. 16-я серия. США, 2004-2005 г.
23.10 Наши новости.
23.25 Новости спорта.
23.30 Спецрасследование. «Испытание наследством».

- 07.00** Утренняя подзарядка.
08.00 «Сладкий плод». Телесериал (Венесуэла).
08.50, 15.50 Новости культуры.
09.00 В этот день.
09.05, 18.30 Сериал «Городской роман».
09.55 Сериал «Опера. Хроники убойного отдела-3» (Россия). Фильм «Сафари для покойника». 2-я серия.
10.45 Документально-познавательный сериал «Пятое измерение» (Франция). 2-я серия.
11.20, 19.25 Едим дома.
11.50 ПРОдвижение +.
12.00 Мистическая драма «Дикая охота короля Стаха» 2-я серия.
13.10 Сериал «Свой, чужой». 2-я серия.
14.05 «Детективы».
14.35 «Контрольная закупка».
15.05 «Лолита. Без комплексов».
16.00 Наши новости.
16.10 Новости спорта.
16.15 «Кто варит кашу президенту?».
17.15 «Пусть говорят» с Андреем Малаховым.
18.00 Наши новости.
18.15 Новости спорта.
18.20 Драма «Жестокий ручей». США.
20.00 Время.
20.30 Наши новости.
21.00 Новости спорта.
21.05 Сериал «Не родись красивой». 121-я серия.
22.10 Сериал «Остаться в живых». II-ой сезон. 16-я серия. США, 2004-2005 г.
23.10 Наши новости.
23.25 Новости спорта.

- 23.35** «Страсти по Солоницуну».
00.30 Георгий Дрозд и Владимир Талашко в детективе «Осторожно! Красная ртуть». 1995г.
- 06.00** Информационный канал «Сегодня утром».
09.05 «Наше все!».
10.00 Сегодня.
10.20 Премьера. «Турдыкла». Телеигра.
10.50 «Криминальная Россия».
11.20 Сериал «Дальнобойщики».
12.05 Ток-шоу «Две правды».
13.00 Сегодня.
13.25 Детективный сериал «Под Большой Медведицей». 5-я серия.
14.15 Криминальный сериал «Улицы разбитых фонарей - б».
15.05 «Их нравы».
15.35, 18.30 «Обзор. Чрезвычайное происшествие».
16.00 Сегодня.
16.30 Детективный сериал «Возвращение Мухтара - 2».
19.00 Сегодня.
19.40 Детективный сериал «Под Большой Медведицей». 6-я серия.
20.50 Криминальный сериал «Улицы разбитых фонарей - б».
22.25 «К барьеру!». Ток-шоу Владимира Соловьева.
23.25 Премьера. «Сука-любовь».

25 МАЯ, ПЯТНІЦА

05.55 «Набережная Орфевр, 36». Детективный сериал (Франция).
06.50, 00.35 День спорта.
07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 15.00, 19.00, 00.10 Новости.
07.05, 09.05 Пресс-обзор.
07.10, 08.10 Доброе утро, Беларусь!
07.20, 08.20 Ты увидишь Первый!
07.25, 08.25, 11.50 Деловая жизнь.
07.45, 08.45 Зона X.
09.10 Сериал «Отчаянные домохозяйки».
09.55 Шпилька.
10.25 Телесага «Любовь как любовь».
11.25 «Дорожный фатализм». Видеофильм.
12.10 Сфера интересов.
12.30 Художественный фильм «Дни Турбинных» (СССР). 3-я серия, заключительная.
13.45 «Нарадзіўся літвінам». Док. фильмы дающихся белорусских деятелях Костюшко, А.Мицкевиче, И.Домейке, Н.Орде.
14.35 Альманах путешествий.
15.15, 19.20 Новости региона.
15.30 Мультифильм.
15.50 Молодежный сериал «Старшеклассники» (Россия).
16.20 Комедийный сериал «Дедушка моей мечты» (Украина).
16.50 «Набережная Орфевр, 36». Детективный сериал (Франция).
17.50 Телесага «Любовь как любовь».
19.35 Зона X.
19.55 Сериал «Отчаянные домохозяйки».
21.00 Панорама.
21.40 Культурные люди.
22.05 Призер международных кинофестивалей Дж. Спейдер, М. Гилленхаал в иронической мелодраме С.Шайнберга «Секретарша» (США).
00.45 Комедийный сериал «Дедушка моей мечты» (Украина).

07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00 Наша новость.
07.05 ОНТ представляет: «Наше утро».
09.05 «Валерий Золотухин. Очень личное».
10.05 Сериал «Остаться в живых».

11.00 Наши новости.
11.05 Новости спорта.
11.10 Сериал «Не родись красивой». 121-я серия.
12.00 «Малахов+».
13.00 Наши новости.
13.05 Новости спорта.
13.10 Премьера. «Свой, чужой». Многосерийный фильм. Россия, 2006 год.
14.05 «Детективы».
14.35 «Контрольная закупка».
15.05 «Доктор Курпатов».
16.00 Наши новости.
16.10 Новости спорта.
16.15 Спецрасследование. «Испытание наследством».
17.15 «Пусть говорят» с Андреем Малаховым.
18.00 Наши новости.
18.15 Новости спорта.
18.20 Многосерийный фильм «Друзья». 117-я серия. США, 1994 год.
18.55 Поле чудес.
20.00 Время.
20.30 Наши новости.
21.00 Новости спорта.
21.05 Сериал «Не родись красивой». 122-я серия.
22.10 ОНТ представляет: «Серебряный граммофон».
23.25 Наши новости.
23.40 Новости спорта.
23.45 Что? Где? Когда?.
01.15 Джон Малкович, Мишель Пфайффер в драме «Опасные связи». США, 1988 год.

07.00 Утренняя подзарядка.
08.00 «Сладкий плод». Телесериал (Венесуэла). Заключительная серия.
08.50, 15.50 Новости культуры.
09.00 В этот день.
09.05, 18.35 Сериал «Городской роман». 09.55 Сериал «Опера. Хроники убийного отдела-3» (Россия). Фильм «Случайная встреча». 1-я серия.
10.50 Документально-познавательный сериал «Пятое измерение». 3-я серия.
11.20 Едим дома.
11.50, 13.20 Анекдот. LAD.

12.10 Мультфильм.
12.40 «Детства последний звонок». Музикальная программа.
12.55 «Спорт, спорт, спорт...» Анатолий Ермак.
13.40 А.Галин «Петро». Телевизионный спектакль в постановке Национального академического драматического театра им. М.Горького.
16.15 Мультсерия «Кругом шпионы!-4».
16.35 Приключенческий сериал «Таинственный остров».
17.00 Документально-познавательный сериал «Пятое измерение». 4-я серия.
17.30 Киноновелла «Между жизнью и смертью» (Франция).
19.30 Женсовет.
20.00 Калыханка.
20.20 Белорусское времечко.
21.20 Сериал «Опера. Хроники убийного отдела-3» (Россия). Фильм «Случайная встреча». 2-я серия.
22.15 Права человека.
22.30 «Детали». Живой товар.
23.00 Хоккей. НХЛ. Обзор недели.
23.35 Баскетбол. НБА. Обзор недели.

РОССИЯ
07.00 Доброе утро, Россия!.
09.15 К юбилею. «Александр Калягин: монолог не для сцены».
10.00 Телесериал «Сонька Золотая Ручка».
11.00 Вести.
11.30 Местное время. Вести- Москва.
11.50 Сериал «Плюс бесконечность», Россия, 2006 г.
12.45 Мелодрама «Саломея», Россия, 2001 г. Заключительная серия.
13.40 Вести. Дежурная часть.
14.00 Вести.
14.20 Местное время. Вести-Москва.
14.40 «Частная жизнь». Ток-шоу с Владимиром Молчановым и Ликой Кремер.
15.30 Суд идет.
16.40 Местное время. Вести-Московская область.
17.00 Вести.
17.10 «Кулагин и партнеры».
17.45 Телесериал «Ангел-хранитель».
18.50 Вести - Беларусь.

19.00 Вести.
19.45 Спокойной ночи, малыши!.
19.55 Городок. Дайджест. Развлекательная программа.
20.25 Мировое кино. Харрисон Форд и Лайам Нильсон в остроожетном фильме «К-19», США, 2002 г.
23.00 Вести - Беларусь.
23.10 Дензел Вашингтон, Микки Рурк, Кристофер Уокен и Джанкарло Джаннини в триллере Тони Скотта «Гнев» (США-Великобритания-Мексика). 2004г.
НТВ
06.00 Информационный канал «Сегодня утром».
09.05 «Наше все!».
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сегодня.
10.20 Документальный сериал «Победившие смерть».
10.50 «Криминальная Россия».
11.15 Сериал «Дальнобойщики».
12.10 Ток-шоу «Две правды».
13.25 Детективный сериал «Под Большой Медведицей». 6-я серия.
14.15 Криминальный сериал «Улицы разбитых фонарей - 6».
15.10 «Авиаторы».
15.40 «Обзор. Спасатели».
16.30 Детективный сериал «Возвращение Мухтара - 2».
18.30 «Обзор. Чрезвычайное происшествие».
19.45 «Следствие вели...».
20.40 «Аэропорт Кремль». Фильм Алексея Любимова.
21.35 Триллер «Турбулентность - 3: Хэви метал».
23.30 Криминальная комедия «Любовь на троих».

Россия
09.30 Вот это да!!!
10.00 Спидвей. Гран-при Польши.
11.00 Футбол. Лига чемпионов УЕФА. Финал.
12.45 Велоспорт. Национальный тур. «Тур Италии». 12-й этап.
13.30 Настольный теннис. Чемпионат Европы в Хорватии (Загреб). 5-й день. Прямая трансляция.
16.00 Велоспорт. Национальный тур. «Тур Италии». 13-й этап. Прямая трансляция.
18.30 Теннис. «Легенды Ролан Гаррос». А. Агасси (США) — А. Медведев (Украина).
19.30 Настольный теннис. Чемпионат Европы в Хорватии (Загреб). 5-й день.
20.30 Настольный теннис. Чемпионат Европы в Хорватии (Загреб). 5-й день. Прямая трансляция.
23.00 Покер. Европур (Копенгаген).
00.00 Футбол. 24 лучших клуба Европы.
00.30 Экстремальный спорт.
01.00 Тэквондо. Чемпионат мира в Китае.

26 МАЯ, СУБОТА

09.45 «Здоровье».
10.35 «Смак».
11.10 ОНТ представляет: Волшебные сказки. «Белоснежка и семь гномов».
12.00 ОНТ представляет: «Дикий молодняк». «Риск».
12.35 ОНТ представляет: «Тележурнал Союз».
13.20 ОНТ представляет: Андрей Миронов, Анатолий Папанов в комедии «Двенадцать стульев». 1-я и 2-я серии.
16.00 Наши новости.
16.10 Новости спорта.
16.15 Надежда Румянцева в комедии «Неподдающиеся». СССР, 1959 год.
17.50 «Минута славы». Финал. День первый.
20.00 Большая политика.
20.30 Наши новости.
21.00 Новости спорта.
21.05 ОНТ представляет: Ричард Гир, Джулия Робертс в мелодраме «Сбежавшая невеста». США, 1999 год.
23.25 ОНТ представляет: Роберт Де Ниро в фильме «Франкенштейн Мэри Шелли». США, 1994 год.
01.40 ОНТ представляет: Майк Майерс в фильме «Остин Пауэрс-международный человек- загадка». Германия-США, 1997 год.

08.00 Благовест.
08.30 Детский час.
09.35 Приключенческий сериал «Побег Артура Доджера» (Австралия).
10.00 Мультифильм.
10.25 Хорошие новости.
11.00 Школа ремонта.
11.55 Сезон удачи.
12.25 Н.Эрдман «Срочно требуется... самоубийца». Спектакль Национального академического драматического театра им. М.Горького.
15.05 «Театр. Избранное». Драматург Сергей Ковалев: между Беларусью и Польшей.
15.45 Документальный фильм «На пути к полноте свойств» («Беларусьфильм»).
16.35 Свет далёкой звезды. Николай Калинин.

17.00 «Судьба человека». «Могу летать».
17.25 Всё о безопасности.
17.55 Футбол. Чемпионат Беларусь. МТЗ-РИПО-Динамо (Минск). Прямая трансляция.
20.00 Анекдот. LAD.
20.20 ОНТ представляет: Андрей Миронов, Анатолий Папанов в комедии «Двенадцать стульев». 1-я и 2-я серии.
22.20 Баскетбол. НБА. Матч плей-офф. 2-я игра финала восточной конференции.

00.05 Ночной киносеанс. Ироническая притча «Время печали еще не пришло» (Россия).
09.20 Утренняя почта.
09.50 Леонид Куравлев и Михаил Козаков в комедии «Два дня чудес», СССР, 1970 г.
11.00 Вести.
11.10 Местное время. Вести- Москва.
11.20 Фитиль.
12.15 Субботник.
13.00 Вокруг света.
14.00 Вести.
14.20 Премьера. «Смеяться разрешается». Юмористическая программа.
16.00 «Очевидное-невероятное».
16.30 Городок. Дайджест. Развлекательная программа.
17.00 «Формула власти». Анри - Великий герцог Люксембургский.
17.30 «Национальный интерес». Ток-шоу Дмитрия Киселева.
18.25 Местное время. Вести-москва. Неделя в городе.
19.00 Праздничный концерт.
20.00 Вести.
20.15 «Субботний вечер».
21.15 Мировое кино. Николас Кейдж и Сэм Рокуэлл в комедии «Великолепная афера» (США). 2003г.
00.25 Патрик Суэйзи в фильме «Зеленый дракон» (США). 2001г.

НТВ
09.00 «Смотр».
09.30 «Без рецепта».
10.00 Сегодня.
10.20 «Главная дорога».
10.55 «Кулинарный поединок».
11.55 «Квартирный вопрос».
13.00 Сегодня.
13.30 «Особо опасен!».
14.00 Армейский боевик «В зоне особого внимания».
16.00 Сегодні.
16.30 «Женский взгляд». Александр Носик.
17.05 Лирическая комедия «Ковчег».
19.00 Сегодня.
19.40 «Профессия - репортер».
20.15 «Программа Максимум». Скандалы. Интриги. Расследования.
21.20 «Русские сенсации». Информационный детектив.
22.10 Стивен Сигал в боевике «Захват-2: Темная территория».
00.05 «Реальная политика» с Глебом Павловским.
00.40 «Микс-Файт М-1. Бои без правил».
06.15 «Детективные истории»: «Жертвы больного разума».
07.00 «Военная тайна» с Игорем Прокопенко.
07.45 «Из достоверных источников».
08.00 «Приключения кенгуруят». Мультиплексионный сериал.
08.25 «Трое сверху». Комедийный сериал.
09.10 «Голый повар». Кулинарное шоу с Джейми Оливером.
09.45 «Наш дом».
10.10 «Минск и минчане».
10.40 «Детективные истории»: «Зона. Расписанная азбука».
11.30 «Судьбы написанные строки».
12.00 «КГБ в смокинге». Телесериал.
13.00 «Огги и тараканы». Мультиплексионный сериал.
13.45 «Золотая коллекция»: Михаил Жа-

07.00 ОНТ представляет: «Субботнее утро».
08.00 Наши новости.
09.00 Наши новости.
09.05 ОНТ представляет: Дженифер Энистон, Кортни Коук, Лиза Кудроу в многосерийном фильме «Друзья». 39-я серия. США, 1994 год.

ТЭЛЕТЫДЗЕНЬ

10

27 МАЯ, НЯДЗЕЛЯ

- 06.50** Мультфильм.
07.15 Познавательный сериал «Любители животных» (Франция).
07.40 Созвездие надежд.
08.20 «Равновесие: среда обитания».
08.45 Слово Митрополита Филарета на праздник Святой Троицы Господней.
09.00 Новости.
09.05 Арсенал.
09.35 Утренняя волна.
10.10 В мире моторов.
10.45 КомпАС.
11.25 Все стихии.
12.00 Новости.
12.10 КВН. 1/8 финала Евролиги.
13.55 Футбол. Лига чемпионов. Видео-журнал.
14.25 Новости.
14.35 Новости региона.
14.55 «Формула-1». Гран-при Монако. Прямая трансляция.
16.55 Мужской характер.
17.25 Время кино.
18.05 Суперлото.
19.05 Андрей Краско, Р. Романцов в острожетной военной драме А. Рогожкина «Блокпост» (Россия).
21.00 Панорама недели.
22.25 Игорь Бочкин, А. Легчилова в детективе «Запомните, меня зовут Рогозин!» (Россия).
- 07.00** ОНТ представляет: «Воскресное утро».
08.00 Наши новости.
09.00 Наши новости.
09.05 Воскресная проповедь.
09.15 ОНТ представляет: Дженнифер Энистон, Кортни Кокс, Лиза Кудроу в многосерийном фильме «Друзья». 40-я серия. США, 1994 год.
09.55 «Непутевые заметки» с Дмитрием Крыловым.
10.15 Пока все дома.

- 11.10** Фазенда.
11.45 ОНТ представляет: «Утренняя почта».
12.15 «Умницы и умники».
12.55 ОНТ представляет: Андрей Миронов, Анатолий Папанов в комедии «Двенадцать стульев». 3-я и 4-я серии.
16.00 Наши новости.
16.15 Новости спорта.
16.20 ОНТ представляет: «Международная панорама».
16.40 «Новые песни о главном».
17.45 «Минута славы». Финал. День второй.
20.00 Контуры.
21.05 ОНТ представляет: «Дыхание планеты».
21.35 Премьера. Илья Олейников в фильме «Перстень наследника династии». Россия, 2006 год.
23.40 ОНТ представляет: «Комеди Клаб».
00.20 ОНТ представляет: Курт Рассел в триллере «Незаконное вторжение». США, 1992.

- 06.00** Комедия «Сделано в Америке» (США-Франция).
07.45 Мир вашему дому.
08.00 Детский час.
09.05 Мультфильм.
09.35 Приключенческий сериал «Побег Артура Доджера» (Австралия).
10.00 Как это делается.
10.30 ПРОдвижение +.
10.40 Вкусное утро.
11.15 Сама себе хозяйка.
11.50 «Пой, душа!» Фольклорные ансамбли Туровского региона.
12.15 Гаспадар.
12.45 «Белорусский народный календарь. Троица». Документальный фильм («Белвидеоцентр»).
13.00 Слово писателя.
13.25 ПРОдвижение +.
13.45 Мультфильм.
14.15 «Спорт, спорт, спорт...» Сергей

- Лиштван.
14.45 Вас вызывает Спортилдия.
15.30 ПРОдвижение +.
15.45 Любимое кино. Музыкальная комедия «Небесные ласточки» (СССР). 1-я и 2-я серии.
17.55 Футбол. Кубок Беларуси. Финал. Прямая трансляция.
20.10 Анекдот. LAD.
20.30 Телебарометр.
20.45 Комедия «О бедном гусаре замолвите слово» (СССР). 1-я и 2-я серии.
23.25 «ПРОдвижение +». Итоговый выпуск.

- 07.00** Вести.
07.10 Г. Милляр и Л. Юдина в фильме по произведениям Н. В. Гоголя «Майская ночь, или утопленница», СССР, 1952 г.
08.10 «Диалоги о животных».
08.40 «Студия «Здоровье».
09.10 Мультфильмы.
10.00 «Сам себе режиссер».
11.00 Вести.
11.10 Местное время. Вести-Москва.
11.20 «Сто к одному». Телеигра.
12.20 «Комната смеха».
13.10 «Дворжецкие. Вызов судьбе».
14.00 Вести.
14.20 Андрей Ростоцкий и Татьяна Догилева в острожетном фильме «Бармен из «Золотого якоря», СССР, 1986 г.
15.50 Вести. Дежурная часть.
16.20 «Честный детектив». Авторская программа Эдуарда Петрова.
16.55 «Кривое зеркало». Театр Евгения Петросяна.
19.00 Вести недели.
20.00 Специальный корреспондент.
20.25 Евгений Сидихин и Елена Дробышева в острожетном фильме «Ахиллесова пята». 2001 г.
23.15 Комедия «Герцоги Хаззарда: голливудская суета» (США). 2000 г.
00.55 «Горячая десятка».

- 09.35** «Дикий мир».
10.00 Сегодня.
10.20 «Все сразу!».
10.55 «Счастливый рейс».
11.50 «Их нравы».
12.25 «Авиаторы».
13.00 Сегодня.
13.30 Фестиваль юмора «Москва-Ялта-Транзит».
15.25 «Победившие смерть».
16.00 Сегодня.
16.25 «Один день. Новая версия».
17.05 Детективный сериал «Адвокат».
19.00 Сегодня. Итоговая программа.
19.55 «Чистосердечное признание».
20.30 «Чрезвычайное происшествие». Обзор за неделю».
21.10 «Главные герой» с Антоном Хрековым.
22.20 «Воскресный вечер» с Владимиром Соловьевым.
23.25 Боевик «Широко шагая».

- 06.30** «Рекламный облом».
06.55 «Дальные родственники».
07.20 «Детский сеанс»: фильм «Всё наоборот». СССР, 1981 г.
08.25 «Трое сверху». Комедийный сериал.
09.15 «Автопанорама».
09.40 «Очевидец представляет: самое смешное».
10.30 «Большой завтрак».
11.05 «Культурная жизнь» с Александром Ефремовым.
11.35 «Здравствуйте, доктор!».
12.05 «КГБ в смокинге». Телесериал.
13.05 «Огги и тараканы». Мультипликационный сериал.
13.50 «Золотая коллекция»: Михаил Жаров и Лидия Смирнова в ироническом детективе «Анискин и Фантомас». СССР, 1974 г. 2-я серия.
15.15 «Опера без границ».

- 16.00** «Новые путешествия дилетанта».
16.30 «24 часа».
16.50 «Национальное достояние». Театр.
17.20 «Частные истории».
18.10 «Очевидец представляет: самое шокирующее».
19.00 «Автопанорама».
19.30 «Неделя» с Еленой Ходоренок.
20.45 «Фильм недели»: Мадонна, Руперт Эверетт и Бенджамин Брэтт в мелодраме «Лучший друг». США, 2000 г.
22.50 «Спортивная неделя».
23.20 Международный турнир по теннису.
01.30 «По полной программе».
02.10 «Бла-бла-шоу».
03.15 «Побег». Телесериал.

09.30 «Eurosport Buzz». Тележурнал для молодежи.
10.00 Автоспорт. Серия Гран-при 2. Монако. 1-я гонка.
10.30 Автогонки. Суперкубок «Порше». Монако. Прямая трансляция.
11.15 Велоспорт. Национальный тур. «Тур Италии». 14-й этап.
11.45 Теннис. Журнал «На пути к Ролан Гаррос».
12.00 Теннис. Турнир «Большого шлема». «Ролан Гаррос». 1-й день. Прямая трансляция.
16.00 Велоспорт. Национальный тур. «Тур Италии». 15-й этап. Прямая трансляция.
18.30 Теннис. Турнир «Большого шлема». «Ролан Гаррос». 1-й день. Прямая трансляция.
22.00 Теннис: гейм, сет и матч. Прямая трансляция.
22.15 Настольный теннис. Чемпионат Европы в Хорватии (Загреб). Финалы.
23.15 Мотоспорт по выходным.
23.45 Супербайк. Чемпионат мира в Великобритании. 2-я заезд.
00.30 Пляжный волейбол. Мировой тур (Сингапур). Женщины. Финал.
01.30 Волейбол. Мировая лига. Межконтинентальный этап (Польша). 1-й день.

ПОНЕДЕЛЬНИК, 21 МАЯ	ВТОРНИК, 22 МАЯ	СРЕДА, 23 МАЯ	ЧЕТВЕРГ, 24 МАЯ	ПЯТНИЦА, 25 МАЯ	СУББОТА, 26 МАЯ	ВОСКРЕСЕНЬЕ, 27 МАЯ
07.00, 14.45 «Рождение MG». 3-я серия. 07.25, 15.10 Супервойны на свалке. Рюкзаки. 08.20 «Из чего это сделано?» 5-6 серии. 09.15 Наука «Звездных войн». Ковбои космоса. 10.10 Разрушители легенд. Смертельный положение. 11.05 Из грязи да в князи. США. Бал пожарных. 12.00 Американские колымаги. «Лимузин «шевроле» 1959 года». Часть 3-я. 12.55, 04.45 «Шпионы». 8-я серия. 13.50 Экстремальные машины. Космолеты. 14.05 Из чего это сделано? Мотошлемы/Резина/Волнорезы / Воздушная подушка/Катки/Матрасы. 15.00, 03.50 «Дом на колесах». 2-я серия. 17.30, 04.20 «Дорога в Ле Ман». 2-я серия. 18.00 Американские колымаги. «Лимузин «шевроле» 1959 года». Часть 4-я. 18.55, 04.45 Любовницы. Любовница и общество. 19.50, 06.05 Быстроходные машины. Наземный рекорд скорости. 20.05 Из чего это сделано? Броневики/Лифты/Сыр. 21.00 «Головоломы». 2-я серия. 21.35 «За гранью». 7-8 серии. 22.00, 02.55 Разрушители легенд. Пуленепробиваемая вода. 22.20, 02.55 Мегастройки. 23.00 Рукотворные чудеса. Азия. Башни Петроныас. 00.00 Криминалисты. «Гнилая кровь». 01.00 Травматологи. Полна горница болных. 02.00 «Военная техника XXI века». 3-я серия. 05.40 Из чего это сделано? «Шпионы». 8-я серия. 05.50 Из чего это сделано? Аэробус/Пожарная машина/Кетчуп. 06.05 Экстремальные машины. Космолеты.	07.00, 14.45 «Рождение MG». 4-я серия. 07.25, 15.10 Супервойны на свалке. Мотоцикл-амфибия. 08.20 Из чего это сделано? Мотошлемы/Резина/Волнорезы/Воздушная подушка/Катки/Матрасы. 08.55, 04.45 «Белорусский народный календарь. Троица». Документальный фильм («Белвидеоцентр»). 10.00 Разрушители легенд. Пуленепробиваемая вода. 11.05 «Дорога в Ле Ман». 2-я серия. 12.00 Американские колымаги. «Лимузин «шевроле» 1959 года». Часть 4-я. 12.55, 04.45 Любовницы. Любовница и общество. 13.50, 06.05 Быстроходные машины. Наземный рекорд скорости. 14.05 Из чего это сделано? Броневики/Лифты/Сыр. 15.00, 03.50 «Дом на колесах». 2-я серия. 17.30, 04.20 «Дорога в Ле Ман». 2-я серия. 18.00 Американские колымаги. «Лимузин «шевроле» 1959 года». Часть 4-я. 18.55, 04.45 Любовницы. Любовница и общество. 19.50, 06.05 Быстроходные машины. Наземный рекорд скорости. 20.05 Из чего это сделано? Броневики/Лифты/Сыр. 21.00 «Головоломы». 2-я серия. 21.35 «За гранью». 7-8 серии. 22.00, 02.55 Разрушители легенд. Пуленепробиваемая вода. 22.20, 02.55 Мегастройки. 23.00 Рукотворные чудеса. Азия. Башни Петроныас. 00.00 Криминалисты. «Гнилая кровь». 01.00 Травматологи. Полна горница болных. 02.00 «Военная техника XXI века». 3-я серия. 05.40 Из чего это сделано? «Шпионы». 8-я серия. 05.50 Из чего это сделано? Аэробус/Пожарная машина/Кетчуп. 06.05 Экстремальные машины. Космолеты.	07.00, 14.45 «Рождение MG». 5-я серия. 07.25, 15.10 Супервойны на свалке. Гонки на льду. 08.20 Из чего это сделано? Броневики/Лифты/Сыр. 08.55, 04.45 Самые богатые люди Европы. Жизнь как сон. 10.00 Разрушители легенд. Надувные трошки. 11.05 «Наперегонки со временем». 1-я серия. 12.00, 18.00 Американские колымаги. «МашинаЗагадай желание». Часть 1-я. 12.55, 04.45 Самые богатые люди Европы. Жизнь как сон. 13.50 Экстремальные машины: вооруженные силы. Наземная техника. 14.05 Из чего это сделано?. 30-я серия. 15.00 «Наперегонки со временем». 2-я серия. 16.00 «Головоломы: издевательство над историей». 7-я серия. 17.00, 03.50 Из грязи да в князи. США. Легенда. 18.00 Американские колымаги. «Со свалки». Часть 1-я. 19.00 Смертельный улов. Дым над водой. 20.00 Разрушители легенд. Надувные трошки. 21.00 Американский чоппер. Мотоциклы: старая школа. 22.00 Мир криминалистики. Подрывник из Фремонта. 23.00 Преступления, которые потрясли мир. Венский душитель. 00.00 Криминалисты. Сделать выводы. 01.00 Травматологи. Взлет Феникса. 02.00 Самолеты, которые не летали. Атомный бомбардировщик. 02.55 Мир криминалистики. Подрывник из Фремонта. 03.50 Заезды. Семья Моул. 05.40 Из чего это сделано?. 29-я серия. 06.05 Экстремальные машины: вооруженные силы.	07.00, 14.45 «Рождение MG». 6-я серия. 07.25, 15.10 Супервойны на свалке. Гигантские дротики. 08.20 «Как это работает». 28-29 серии. 09.15 «Пом			

▶ НОВЫ ПРЕЗІДЕНТ

САРКАЗІ ЯК ПСІХАЛАГЧНЫ ФЕНОМЕН

Алег ПЯТРОУ

**Ніколя Сарказі, нядаўна
абраны новы 23-ці прэзідэнт
Францыі, не паспей заступіць
на свой пост, як стаў
прадметам гарачай палемікі
наконт вытокаў свайго
палітычнага таленту. Шмат хто
нават думае, што ўся справа
ў псіхалагічных комплексах
Сарказі, якія, дарэчы,
былі ўласцівы шмат каму з
вядомых персанажаў гісторыи.**

Канцэпція ролі комплексаў у жыцці чалавека — вельмі простая. Адчуўшы зневінні дыскамфорт, асобы намагаюцца самамабілізавацца і даказаць грамадству, чаго яны вартыя. Гісторыя ведае нямала выпадкаў, калі псіхалагічныя комплексы становіліся фактарамі гучных палітычных кар'ераў. І, здаецца, Сарказі пра-
ста працягвае традыцыю.

Комплекс чужынца

Гісторыкі лічаць, што адчуванне сябе асобай другога гатунку ў дзяцінстве прымушала стаці перад сабой вельмі амбіцыйныя планы і рэалізоўваць іх. Якраз гэтым тлумачыцца, напрыклад, прыход да ўлады Ірада Вялікага. Цар Іудзейскі (73–4 гады да нашага часу) быў выхадцам з племені іудзімінія. Яўрэі ставіліся да Ірада як да іншаземца, узурпатора, і нават злодзея, які скраў пасад Давідавы. Каб пазбавіцца комплексу чужынца, Ірад праявіў незвычайнную энергію будаўніка дзяржавы. У выніку значна ўзмацніў Іудзейскае царства, аднавіў разбураны храм Саламона — галоўную святыню іудзіеў.

Кажучы мовай псіхолагаў, на ту ж хваробу пакутаваў Хафез Асад, прэзідэнт Сірыі (1930–2000). Хафез належаў да секты алавітаў. Стаяўленне да алавітаў у сірыйскім грамадстве было, мякка кажучы, вельмі дрэнным. Гэта і прымусіла Асада з дзяцінствам канцэнтраўць усю волю на дасягненні вынікаў. Калі нарэшце ён прыйшоў да ўлады, дык адначасова садзейнічаў пранікненню алавітаў ва ўсе вышэйшыя дзяржаўныя структуры. Перадача ўлады сынну Башару — працяг той жа оперы.

Гэтую ж лінію прадстаўляюць Іосіф Сталін, Гітлер і Напалеон. Яны былі чужынцамі ў метраполіі, аднак, магчыма, гэта стала фактарам больш актыўнай грамадзянскай пазіцыі і ў выніку дазволіла зрабіць гучныя кар'еры.

Вельмі падобна і да Сарказі. Нікаля Сарказі — француз выключна па пашпарту. Яго бацька — угорскі эмігрант, маці — габрэйка. Аднак паспрабуйце знайсці больш паслядоўнага патрыёта Францыі, чым Сарказі. Яго нават абвінавачваюць у шавінізме: Сарказі хоча, каб французы ганарыліся сілай сваёй бацькаўшчыны — не вельмі паліткарэктна з пункту гледжання еўрапейскага інтэлектуала.

Таксама Сарказі праславіўся як заўзяты вораг моладзі з парыжскіх прыгарадных кварталаў (галоўным чынам гэтыя тынейджеры маюць азіяцкое або афрыканскіе паходжанні).

**Комплекс цяжкага
дзяцінства**

Няпростае дзяцінства — таксама моцны штуршок, каб пракласці сабе дарогу ў людзі. Заснавальнік турэцкай рэспублікі Мустафа Кемаль Ататюрк рос у бедной сям'і, згубіў бацьку. У выніку, дзяячуючы настойлівасці і любові да працы, даслужыўся да генерала, стаў першым прэзідэнтам Турцыі і прызнаны ўсімі туркамі бацькам нацыі.

Падобны шлях прайшоў і першы прэзідэнт Туркменістану Сапармурат Ніязаў: з дзіцячага дома да абсолютнага дыктатара.

Аднак не ўсе палітыкі, што выйшлі з сацыяльнага дна, падаліся ў дыктатары. Барыс Ельцын быў з не вельмі заможнай сялянскай сям'і — яго бацька піў і часта збіваў жонку і дзяцей, — аднак з Ельцына атрымаўся першы дэмакратычны прэзідэнт новай Расіі.

Сарказі ў гэтым плане — тыповая ахвяра комплексу цяжкага дзяцінства. Яму было ўсюго чатыры гады, калі ён застаўся без бацькі. Сын з маці вялі вельмі сціплы лад жыцця. Ужо пазней Сарказі казаў, што яго кар'ерныя амбіцы былі кампенсацый за адсутнасць бацькі і здзекі з боку іншых дзяцей. Кампенсаў ён, канечно, проста фенаменальная: у 19 гадоў стаў сябрам галісцкай партыі, у 22 гады — дэпутатам гарадскага савету аднаго з прыгарадаў Парыжу. Як ён піша ў сваёй біографіі, ужо тады ён пачаў думы пра магчымае абрание яго прэзідэнтам.

**Комплекс Напалеона, або
Комплекс малога росту**

З самага дзяцінства Сарказі пакутаваў праз свае фізічныя кандыцыі. Як людзі невялікага росту — у Сарказі ён усюго 160 сантиметраў — ён спрабаваў зрабіць імідж крутога пацана. У 1993 годзе на пасту мэра гораду Ней-сюр-Сен асабіста браў удзел у перамохах з узброеным тэрарыстам, які захапіў дзіцячы

садок. Пасля таго, як перамоўы закончыліся фіяска, Сарказі патрабаваў знішчыць злачынцу, узяўшы на сябе пры гэтым асабістую адказнасць за жышцё закладнікаў. Як сцвярджаюць апаненты цяперашняга прэзідэнта, яго рыторыка нагадвае жаргон паліцэйскага або жаўнера.

На гэта Сарказі можа, відаўчна, парыраваць тым, што не толькі ён адзін мае схільнасць да агрэсіўнасці. Напалеон Банапарт свой недахоп кампенсаваў войнамі і пераваротамі. Перад маленькім капралам трымцела ўсю Еўропу.

Таксама, як і генералісімус Францыі Франка (1892–1975), які быў яшчэ ніжэй за Сарказі і Напалеона. У школе малады Францыска быў ахвярай здзекаў аднагодак за яго тоўстую фігуру, жаночыя руکі і пісклявы голас. Дарваўшыся да ўлады ў выніку грамадзянскай вайны, ён аднасабна кіраваў Іспаніяй 36 гадоў.

Комплекс іуды

Што агульнага паміж Сарказі, Мао Цзэ Дунам, Мазепам і Пінчэтам? Адказ: яны ўсе здрадзілі тым, каму былі абавязаны гучным палітычнымі стартам.

Мао Цзэ Дун (1893–1976) на пачатку сваёй палітычнай дзяянасці карыстаўся падтрымкай кіраўніка партыі Гоміндан Чан Кайши. Пазней Мао разбіў войскі Чан Кайши і ўзначаліў КНР. Калі ён займей уладу, стаў маніякалъна падазроны, пачаў рэгулярна праводзіць кадравыя чысткі, шукаў усялякіх здраднікаў.

Гетман Украіны Іван Мазепа (1744–1709) дасягнуў высокіх пасад у апараце Гетманскай Украіны дзяячуючы гетману Івану Самайловічу, супраць якога пасля і арганізаў змову. Заслужыў давер Петра Першага, аднак таксама здрадзіў яму, перакінуўшыся на бок шведаў. Як былы здраднік, не меў даверу да любога палітыка. Яны, дарэчы, ставіліся да яго такім жа чынам.

Аўгуста Піначэт (1915–2006) атрымаў пасаду галоўнага камандуючага сухапутнымі войскамі Чылі з рук прэзідэнта Сальвадора Альенда. Генерал «апраўдаў» высокі давер кіраўніцтва: арганізаў супраць Альенда вайсковы пераварот, падчас якога той быў забіты. Калі Піначэт дасягнуў улады, ён зрабіў ўсё, каб самому не стаць ахвярай інтыгі свайго атачэння.

Сарказі, натуральна, не такі монстр у парадунні з вышэй згаданымі асобамі. На яго рахунку няма крызвавых пераваротаў. Ёсць толькі непрыемны выпадак з Жакам Шыракам, які ў свой час даў маладому Нікалю пущёўку ў людзі. Аднак у 1995 годзе Сарказі здрадзіў патрону, падтрымаўшы на выбарах прэзідэнта яго праціўніка Эдуарда Баладюра. Акрамя таго, закруціў раман з дачкой Шырака — Клод. Праўда, сам Жак Шырак павёў сябе варты: хаяц спачатку і быў супраць балаціроўкі Сарказі, потым, у імя палітычных прынцыпаў, забыў пра асабістыя абразы і аддаў за Нікаля голас.

▼ ПАЛІТЫКІ ТЫДНЯ

ТАМІСЛАЎ НІКОЛІЧ

Адзін з лідэраў сербскай нацыяналістичнай партыі і былы спікер Скупшчыны стаў ахвярай конкурсу «Ёўрабачанне», на якім, як вядома, перамагла Марыя Шэфавіч — спявачка з Бялграду. Ніколі быў спікерам парламенту ўсяго 6 дзён, аднак паспей праявіць сябе як заўзяты ультранацыяналіст. З яго ініцыятывы парламент прыняў рэзалюцыю за тое, каб Скупшчыну ўзначаліў Ваісліў Шэшаль — вайсковы злачынца, які знаходзіцца ў гаагскай турме. Эта выклікала ў Еўропе сапраўдны шок. Пачалі казаць пра рэванш прыхільнікаў Мілошавіча. Акрамя таго, Ніколіч выставіў сябе фанатам Расіі. Ён нават дагаварыўся да таго, што выказаў спадзяванне на ўключэнне Себі ў склад Расіі ў правах губерні. Прарасійская заяўвала каштавалі Ніколічу пад час наступнай парламенцкай сесіі. «Суседі Сербі — Харватыя, Боснія, Чарнагорыя і Македонія аддалі Марыі Шэфавіч максімальны 12 балаў, а Расея толькі пяць». І гэта ўжо дастатковая прычына, каб зняць спадара Ніколіча, — заяўві адзін з яго палітычных апанентаў. Праўда, усё роўна Ніколіч сышоў бы ў адстаку: дэмакраты Каштуніцы і Тадыча нечакана дамовіліся і знялі Ніколіча (дарэчы, на пост спікера ён трапіў дзякуючы Каштуніцы, які хацеў такім чынам наслаліць Тадычу). У выніку ўся Еўропа ўздыхнула з палёгкай: нацыяналістычны рэванш у Сербі не прайшоў. І ў нейкай ступені сваю пазітыўную ролю адыграў паспэв конкурс «Ёўрабачанне».

ЮРЫ ЛУЦЭНКА

Лідер руху «Народная самаабарона» можа стаць галоўнай сенсацыяй наступных выбараў у Вярхоўную раду. Створаная яшчэ ўвесень мінулага года, «Самаабарона» доўгі час лічылася маргінальнай партыяй, у якой няма шансаў на тое, каб сабраць больш за 3 працэнты галасоў выбаршчыкаў — праходны бал у Раду. Эта прычына падыхода «Народная самааабарона» можа стаць галоўнай сенсацыяй наступных выбараў у Вярхоўную раду. Створаная яшчэ ўвесень мінулага года, «Самаабарона» доўгі час лічылася маргінальнай партыяй, у якой няма шансаў на тое, каб сабраць больш за 3 працэнты галасоў выбаршчыкаў — праходны бал у Раду. Эта прычына падыхода «Народная самааабарона» можа стаць галоўнай сенсацыяй наступных выбараў у Вярхоўную раду. Створаная яшчэ ўвесень мінулага года, «Самаабарона» доўгі час лічылася маргінальнай партыяй, у якой няма шансаў на тое, каб сабраць больш за 3 працэнты галасоў выбаршчыкаў — праходны бал у Раду. Эта прычына падыхода «Народная самааабарона» можа стаць галоўнай сенсацыяй наступных выбараў у Вярхоўную раду. Створаная яшчэ ўвесень мінулага года, «Самаабарона» доўгі час лічылася маргінальнай партыяй, у якой няма шансаў на тое, каб сабраць больш за 3 працэнты галасоў выбаршчыкаў — праходны бал у Раду. Эта прычына падыхода «Народная самааабарона» можа стаць галоўнай сенсацыяй наступных выбараў у Вярхоўную раду. Створаная яшчэ ўвесень мінулага года, «Самаабарона» доўгі час лічылася маргінальнай партыяй, у якой няма шансаў на тое, каб сабраць больш за 3 працэнты галасоў выбаршчыкаў — праходны бал у Раду. Эта прычына падыхода «Народная самааабарона» можа стаць галоўнай сенсацыяй наступных выбараў у Вярхоўную раду. Створаная яшчэ ўвесень мінулага года, «Самаабарона» доўгі час лічылася маргінальнай партыяй, у якой няма шансаў на тое, каб сабраць больш за 3 працэнты галасоў выбаршчыкаў — праходны бал у Раду. Эта прычына падыхода «Народная самааабарона» можа стаць галоўнай сенсацыяй наступных выбараў у Вярхоўную раду. Створаная яшчэ ўвесень мінулага года, «Самаабарона» доўгі час лічылася маргінальнай партыяй, у якой няма шансаў на тое, каб сабраць больш за 3 працэнты галасоў выбаршчыкаў — праходны бал у Раду. Эта прычына падыхода «Народная самааабарона» можа стаць галоўнай сенсацыяй наступных выбараў у Вярхоўную раду. Створаная яшчэ ўвесень мінулага года, «Самаабарона» доўгі час лічылася маргінальнай партыяй, у якой няма шансаў на тое, каб сабраць больш за 3 працэнты галасоў выбаршчыкаў — праходны бал у Раду. Эта прычына падыхода «Народная самааабарона» можа стаць галоўнай сенсацыяй наступных выбараў у Вярхоўную раду. Створаная яшчэ ўвесень мінулага года, «Самаабарона» доўгі час лічылася маргінальнай партыяй, у якой няма шансаў на тое, каб сабраць больш за 3 працэнты галасоў выбаршчыкаў — праходны бал у Раду. Эта прычына падыхода «Народная самааабарона» можа стаць галоўнай сенсацыяй наступных выбараў у Вярхоўную раду. Створаная яшчэ ўвесень мінулага года, «Самаабарона» доўгі час лічылася маргінальнай партыяй, у якой няма шансаў на тое, каб сабраць больш за 3 працэнты галасоў выбаршчыкаў — праходны бал у Раду. Эта прычына падыхода «Народная самааабарона» можа стаць галоўнай сенсацыяй наступных выбараў у Вярхоўную раду. Створаная яшчэ ўвесень мінулага года, «Самаабарона» доўгі час лічылася маргінальнай партыяй, у якой няма шансаў на тое, каб сабраць больш за 3 працэнты галасоў выбаршчыкаў — праходны бал у Раду. Эта прычына падыхода «Народная самааабарона» можа стаць галоўнай сенсацыяй наступных выбараў у Вярхоўную раду. Створаная яшчэ ўвесень мінулага года, «Самаабарона» доўгі час

► СУМНАЯ ГАДАВІНА

ДВА ГАДЫ ПАСЛЯ АНДЫЖАНУ

13 мая 2005 года супрацоўнікі ўзбекскай міліцыі пачалі стряляць па дэмантрантах, якія сабраліся ў цэнтры ўзбекскага гораду Андыжан. Дасюль невядомыя сапраўдныя маштабы трагедыі: Ташкент адмовіў прадстаўнікам арганізацыі «Чырвоны Крыж» і праваабаронцам правесці незалежнае расследаванне. Пра тое, што змянілася ва Узбекістане і Цэнтральной Азіі праз два гады пасля бойні ў Андыжане, карэспандэнту «Новага часу» распавядае Улугбек Зайнабудзінаў, актывіст забароненай партыі «Бірлык».

— Улады Узбекістану нейкім чынам згадваюць пра трагедыю ў Андыжане?

— Натуральная, не. Калі нешта ўсё ж гавораць, то намагаюцца прадставіць андыжанская пратэсты як бунт ісламістаў.

— Чаму, на вашу думку, Карымаў пайшоў на такія жорсткія меры, каб падавіць народныя выступы? Няўжо немагчыма было зняць хвалю незадаволенасці іншымі сродкамі?

— Я думаю, Карымаў панічна баяўся, што «арапхава» роўвалоцыя перакіненца з суседнім Кіргізіем. Па-другое, яго падвяло пачуццё ўсёдазволенасці. Тут часткова вінаватыя амерыканцы, якія дойті час быті ягонымі саюзнікамі. Каб знішчыць Талібан, Захаду быў патрэбны моцны плацдарм у Сярэдняй Азіі. Ташкент дазволіў амерыканцам мець вайсковыя базы і атрымаў у якасці падзякі карт-бланш на падаўленне любых пратэстаў унутры краіны. Аднак у выпадку з Андыжанам Карымаў відавочна перагнуш палку. Вашынгтон быў вымушаны неяк рэагаваць на такоее брутальнае і маштабнае парушэнне грамадзянскіх правоў.

— Як вядома, па патрабаванню Ташкента, амерыканцы

вывелі свае базы з Узбекістану, і зараз краіна арыентуецца найперш на Расію. Якія наступствы можа мець кааперацыя Карымаў і Пуціна?

— Карымаў трапляе ў пастку, пачынаючы маштабнае сіброўства з Расіяй. Нагадаю, што раней Карымаў вельмі асцярожна ставіўся да рускіх. Нягледзячы на вялікую колькасць сумесных прадпрыемстваў, расійскага буйнага бізнесу ў краіне не было. Зараз сітуацыя пачала мянуться. Пасля таго, як Пуцін сфармуляваў дактрину «Не дапусціць другога Афганістану» і фактычна падтрымаў андыжанскую бойню, Карымаў хутка даў зялёнае светло расійскім канцэрнам, таму ж Газпрому. Ходзіць чуткі пра тое,

што частка расійскага вайсковага корпусу ў Таджыкістане будзе пераведзена ў Узбекістан. Аднак, калі назіраеш, як хутка і неабдумана Карымаў прадстаўляе Маскве бонусы, складаеца юражанне, што ніякага стратэгічнага плану кааперацыі з ВВП у яго няма. Зараз ім кіруе выключна страх. Расія — нейкі гарант стабільнасці рэжimu Карымаў, аднак ён забывае, што ў Масквы ёсьць свае інтарэсы ў рэгіёне, і пасля прыходу ў краіну яна абавязкова пачне пашыраць свой уплыў таксама і на палітычнае поле. Напрыклад, створыць альтыгтайскія лобі: Пекін таксама мае інтарэс да рэгіёну.

— Атакэнне Карымаў, прынамсі маладая генерацыя, ат-

рымалі адукцыю на Захадзе, жывуць па заходніх спажывецкіх стандартах. Ці могуць яны быць лакаматывам змен у краіне?

— Наўрад ці. Па-першае, Карымаў уважліва канцэрнное працэсы ўнутры эліты. Кожны 3–4 гады ідзе ратацыя кадраў у вышэйшых эшалонах, тобак акрамя Карымаў гучных агульнавядомых персон амаль няма. Па-другое, узбекская працаходня эліта адварваная ад народу. Яна ўплывае на працэс шляхам прыватызацыі прадпрыемстваў, на базе якіх потым ствараюцца СП. Акрамя таго, існуе вялікая бездань паміж гэтай вузкай групай і народам. Хутчэй, заходні лад жыцця, які вядзе «залатая моладзь», выклікае пашырэнне ісламскіх настроў. Не выпадкова, што амаль усе ўзбекскія ісламісты, напрыклад групоўка «Зулум», робяць стаўку на сацыяльны прагнест. Сярэдні заробак, для даведкі, ва Узбекістане прыблізна 15 долараў.

— Ці збіраеца Карымаў праvodzicь апераци ю «Прыемнік»?

— Відавочна, што ён вельмі моцна рызыкуе, калі аддаець уладу. Ніякіх гарантый на спакойную старасць нікто яму даць не можа. Выход — або заставацца прэзідэнтам да канца жыцця, або ствараць механізм перастрахоўкі, напрыклад, даць права сенату звальніць прэзідэнта, а пажыццёвым кірауніком сенату абраць Карымаў, які пойдзе з пасады главы дзяржавы. Аднак, так ці інакш, гэта не здымае проблемы. Нагадаю, што палітычны мір будзеца на кампрамісе паміж ташкенцім і самаркандскім кланамі. Смерць Карымаў, відавочна, прывядзе да перагляду сфер упльыву. Некажучы пра сутыкненне геапалітычных інтарэсаў Вашынгтону, Пекіну і Масквы.

— Як падылываюць Андыжан на палітычную ситуацыю ўнутры краіны?

— Андыжан быў Рубіконам узбекскай унутранай палітыкі. Рэпрэсіі пашыраюцца. Апазіцыя янероў, праваабаронцаў і незалежных журналістаў арыштоўваю-

ць. Распрацавана мадэль карнай посіхіятыры, якая дэ-факта легалізуе катаванні. Набывае ход практика, калі простых людзей адвінавачваюць у сімпатыям да ісламістаў. Палітычныя вязні становіцца закладнікамі рэжыму. Спачатку іх арыштоўваюць, трymаюць нейкі час у турме, каб потым нечакана вызваліць і прадэманстрація Захаду як адзнаку дэмакратызаціі рэжыму. Вядомым прыкладам гэтай цынічнай гульні стала справа Уміда Ніясавай. Першага мая гэту 32-гадовую ўзбекскую грамадзянку, маці двухгадовага дзіцяці, суд адпраўляе на сем гадоў лагерных прац за тое, што Ніясава выкарысталася свой камп'ютар, каб перадаць інфармацыю пра падзею ў Андыжане. Пасля пратэсту Захаду, у прыватнасці Германіі, 8-га мая турэмны тэрмін замяняецца ўмоўным. Аднак Ніясавай ставяць умовы: у зале суда яна публічна павінна вызнаць сябе вінаватай і падзякаўваць Карымаў за літасць. Такімі штукарствамі ўзбекскія ўлады намагаюцца зняць з краіны санкцыі.

— Як зараз ставіцца Захад да Узбекістана?

— У маі 2005 года была накладзена забарона выдачы візаў 12 узбекскім міністрам і высокапастаўленым асобам. Зараэ ЕС разглядае пытанне пра адмену санкцый, нягледзячы на тое, што ніводнае патрабаванне праваабарончых груп не было выканана. У сваю чаргу, мы — апазіцыя і праваабарончыя групы — вядзем кампанію па ўсяму свету супраць намеру Захаду адмяніць санкцыі.

— Ці апошнія падзеі ў Туркменістане мелі рэзананс?

— Безумоўна. Галоўны вынік — у Туркменістане пачалася нейкай паступовай і асцярожнай лібералізацыя. Пакуль цяжка казаць, наколькі паслядоўнім будзе рэформы: паліядні рэжым быў занадта экспэнтрычным, таму ліквідацыя яго шакуючых забабонаў, кшталту забароны інтэрнэту, — у прынцыпе, гэта проста вяртанне да нармальнага стану рэчаў. Аднак сам факт пераменаў выклікае зацікаўленасць і надзею.

▼ ЯНЫ ПРА НАС: ЗАМЕЖНАЯ ПРЭСА ПРА БЕЛАРУСЬ

Вы згадалі папулярнасць Лукашэнкі. Аднак вельмі цяжка вымераць. Выбары ў мінульты годзе не былі сумленнымі, ні АБСЕ, ні ЗША не прызналі іх вынікаў. Наколькі папулярны Лукашэнкі? Не могу сцвярджаць нічога на гэты конт — з 1994 года там (у Беларусі) не было вольных выбараў.

Дэвід Крэймер, асістэнт па еўрапейскіх і ўсходзяйскіх справах намесніка дзяржсакрата ЗША ў інтэрв'ю «Telegraf» (Латвія)

Фактычна — гэта (стварэнне партыі «Вялікая Расія», якая прапанавала кандидатуру Лукашэнкі на пост прэзідэнта Расіі) была палітычнае авантура буйнага маштабу. Нагадвае сітуацыю з раскрутай партыі Жырыноўскага ў пачатку 90-х. Асаблівасць цяперашняй сітуацыі — ніякага Лукашэнкі ў расійскім палітычным полі не прадбачана, ён не мае на гэта права як грамадзянін іншай дзяржавы. А ў выпадку поспеху такой партыі, прэзідэнт, кім бы ён ні быў, ніколі не дапусціць яго на палітычнае поле РФ. Іншымі словамі,

baraцьба з самага пачатку задумвалася не для того, каб Лукашэнка прыйшоў да ўлады ў Расіі або для моцнай пазіцыі ўнутры Расіі. А для выкарыстання яго імя як брэнду, адмычкі да электрарату, да ўлады.

АПН (Расія)

Прэзідэнт Беларусі ізноў публічна пачаў казаць пра стварэнне агульнай дзяржавы з Расіяй. Эксперты тлумачаць гэтытым, што Лукашэнка змог знайсці агульную мову з гэтак звязанымі «крамлёўскімі сілавікамі», працай якіх кіруе намеснік главы адміністрацыі прэзідэнта Расіі I. Сечын, старшыня савету дырэктараў «Роснафты». З «крамлёўскімі лібераламі», інтарэсы якіх прадстаўляе першы віцэ-прем'ер, старшыня савету дырэктараў Газпрому З. Мядзведзеву агульной пазіцыі з Лукашэнка знайсці пакуль не ўдалося. Некаторыя эксперты націскаюць на тэзіс, што, магчыма, з гэтым звязана тое, чаму «Транснафта» так і не начала будаўніцтва ў абыход Беларусі.

«Век» (Расія)

Калі закон «Аб дзяржаўных сацыяльных ільготах, правах і гарантый для нек-

Само ражэнне пра адкрыцце прадстаўніцтва Еўракамісіі Аляксандра Лукашэнка называў актам добрай волі. Пры гэтым ён адзначыў, што «у гэтага офісу Еўракамісіі будуць асаблівія рамкі дзеяння». Аднак калі гэта прадстаўніцтва мае статус амбасады, то як гэтыя рамкі будуць адпавядаць агульна-принятым правілам працы дыпламатычных місій? Зразумела, што ў Беларусі ўсё вырашае глава дзяржавы. І такая ступень залежнасці ад суб'ектыўнага фактару не выклікае ў Брусселя аптымізму ў справе нармалізацыі адносін з афіцыйным Мінскам, якую яны жадаюць. Некаторыя назіральнікі мяркуюць, што згоды МЗС на адкрыцце офісу Еўракамісіі можа быць выклікана тым, што ў бліжэйшай будучыні ўлады не плануюць нейкіх значных палітычных кампаній, якія звязаны з галасаваннем выбаршчыкаў.

«Маркетинг и Консалтинг» (Расія)

Калі закон «Аб дзяржаўных сацыяльных ільготах, правах і гарантый для нек-

торых катэгорый грамадзян», які цяпер разглядаюць у парламенце, будзе прыняты, то ў Беларусі не застанецца ўвогуле ніякіх ільгот, іх заменяць на адрасную сацыяльную дапамогу, сістэма якой зразумела выключна бюрократам. Пяткевіч таксама адзначыў, што пасля адмены льгот дзяржава зберажэ адзін мільярд долараў. Той самы мільярд, якія Беларусь гэтак і не выпрасіла ў Расіі, каб залапіць дзірку ў бюджэце. На рэzonанную прапанову прадстаўніцтва грамадзянскіх арганізацый вынесіцца адзін з аўтаматычных законапраект на агульнаароднае аблеркаванне, Пяткевіч заявіла, што «праект закона на агульнае аблеркаванне выносіцца не будзе». Зразумела, што нікто такое маленькае пытанне не ставіць перад народам не збираецца. Крывадушнасць і хлуснія беларускіх уладаў шакуюць. Як сцвярджае ўрад, адмена льгот адбываецца па просьбах саміх працоўных. Дзіўная працоўная ў Беларусі, якія самі просяць пазбавіць іх ільгот.

«Стрингер» (Расія)

▶ СУСЕДЗІ

А ЦІ БЫЛІ ТЭРАРЫСТЬ?

Зоя СВЕТАВА

Загадка тэракту, што не адбыўся на Прафсаюзной вуліцы ў Маскве ў Дзень Перамогі 2007 года, яшчэ доўга будзе турбаваць аналітыкаў і экспертаў, якія любяць разгадваць рэбусы, што падкідаюць ім супрацоўнікі спецслужбаў.

Як так атрымалася, што машина, нашпігаваная выбуховым рэчывам, знаходзілася ў дверы дома на Прафсаюзной вуліцы, дзе здымалі кватэрную ўладальнік Порс Хаміеў і дзе пражывала мноства маскоўскіх чачэнцаў? Чаму з чатырох затрыманых 8 мая два іх адпусцілі, а Батукаева і Мусаева пакінулі на трывалы дзён пад вартай? Навошта іх у «Лефортава» прымусілі ўжываць нейкія таблеткі?

Інфармацыйныя агентствы паведамілі, што Порс Хаміеў праходзіў сведкам па справе пра выбух у рэстаране «Макдональдс» у 2002 годзе. Але адвакаты, якія ўдзельнічалі ў гэтай справе, таго, кога сведкі ўспомніць не маглі. Паведамілі таксама, што Умар Батукаев хаваўся ад службы ў войску. Па словах родных, Умар нікія не мог быць прызваны ў войска: ён заканчваў пяты курс Акадэміі эканомікі і права.

Мы ўжо даўно не чули пра знаміты «чачэнскі» след, пра раскрыціе «тэратыстычнага падполья» і іншыя гучныя аперациі.

Такое было ў ліпені 2003 года, калі пасля падрыву тэратыстак-смертніц на стадыёне ў Цішына міністр МУС Барыс Грызлоў заявіў пра раскрыціе ў падмаскоўным Электрагорску тэратыстычнай сеткі. Па абвінавачванню ў захоўванні зброі быў арыштаваны трыбраты Мухадзіевы. Аперацыя па іх затрыманню праводзілася ў лепшых традыцыйных жанру.

На следстве і ў судзе Мухадзіевы сцвярджалі, што бачылі, як аператыўнікі ўносілі ў іх кватэру сумку. Аднаго брата адпусцілі адразу, а два другія правялі ўзключенні 10 месяцаў, пасля чаго суддзя вырашыла, што браты вінаватыя, але іх варта адпусціць проста ў зале суда.

Другая, яшчэ больш вядомая справа — справа студэнткі З курса Лінгвістычнага ўніверситета горада Пяцігорска Зары Муртазагіевай. Яе затрымалі з 196 грамамі пласціду, які, як яна сцвярджала і як было даказана на судзе, яе адвакатамі, дзялчыне паклалі ў торбачку ў аддзяленні міліцыі, калі яна выйшла з кабінета памыць рукі. У пастанове пра прызначэнне яе ў якасці абвінавачваемай, у прыватнасці, значылася, што яна праходзіла навучанне ў тэратыстычным лагеру пад Баку і ўдзельнічала ў першай Чачэнскай вайне. Пасля

Масква. Тэракт на Дуброўцы

таго, як амбасада Азербайджана звярнулася з пратэстам у МЗС, а маці прадставіла следству даведкі, што пад час першай чачэнскай вайны Зара вучылася ў школе, гэтыя надуманыя абвінавачванні супраць яе былі знятыя. Аднак Муртазагіева ўсё ж атрымала 8 з паловою гадоў па тых жа самых артыкулах — «падрыхтоўка да здзяйснення акту тэратызму», «незаконнае набыцце і захоўванне зброй» — па якіх абвінаваючыя затрыманыя ў Маскве 8 мая гэтага года Умар Батукаев і Руслан Мусаев.

Занадта шмат падобнага ў дзяяннях аўтараў «сцэнарыя» па раскрыцію тэратыстычнай сеткі.

Аднак ёсць, між іншым, і адно істотнае адрозненне: затрыманыя маскоўскія студэнты — дзеці сталічнай маскоўскай інтэлігенцыі. Іх бацькі ўжо шмат гадоў жывуць у Маскве, адчуваючы сябе тут упэўнена, маючы шматлікія сувязі. Ім і ў страшным сне не магло ўбачыцца, што іх дзеци сутыкнуцца з расійскай прававаючай сістэмай такім чынам.

Чачэнская маскоўская дыяспара — у шоку і непаразуменні. «Пачалася трэцяя чачэнская кампанія, узяліся за інтэлігенцыю», — вось самая распаўсюджаная думка, якая выказваецца ў гэтым коле з нагоды апошніх арыштіў.

Пра тое, што здарылася, Фаціма Батукаева даведалася ад мужа, якому патэлефанаваў сын сябра. Больш за ўсё Фаціму ўзвышвае, што яе сын на ўесь свет абвясцілі тэратыстам, хаця не было ні следства, ні суда.

Пра тое, што ёй давялося перажыць за апошнія дні, Фаціма Батукаева распавядала ў інтэрв'ю «Еженедельному журналу»:

— Мы з'ехалі з Грознага ў 1994 годзе. У Маскве вельмі даўно жыў родны брат са сваёй сям'ёй. Сын з трэцяга класа вучыўся ў маскоўскай школе. Скончыў школу, паступіў у інстытут. Вучыцца на пятym курсе юрыдычнага факультета Акадэміі эканомікі і права. У мінулым чацвер павінен быў абараніць дыплом. Муж распавядаў, што Умара затрымалі. Умар падышоў да вадзіцеля той машыны, якая назірала за ім уесь той вечар: «Чаму

вы пераследуеце мяне? Хто вы такі?». Тады яны прадставілі дакументы. Затым пад'ехала міліцыя і забрала чатырох хлопчыў. Мы ведаем, як людзі знікаюць. Я хутка напісала заяву ў міліцыю. Калі я адчыніла дзвёры сваёй кватэры, мяне сустрэлі дванаццаць чалавек. Вобшук пачаўся ў 23 гадзіны. Яны абвясцілі, што ўесь гэты час баявы арсенал знаходзіўся ў маёй кватэры. Мне прапанавалі яго выдаць. Вобшук працягваўся восем з паловою гадзін, і нічога не знайшлі. Яго праводзілі супрацоўнікі трэцяга следчага ўпраўлення ФСБ. Калі съехаўся, папрасілі выбачэння, кожны ад свайго імя.

— *Ці бачылі Вы свайго сына на судзе?*

— Я бачыла, як майго сына цягнулі на чацверты паверх два чалавекі ў чорных масках. Ён сам не мог ісці. Я адчула, што з майм сынам нешта ненормальна. Адвакату Умар сказаў, што яму даюць нейкія таблеткі. Другі (Руслан Мусаев) таксама сказаў адвакату: «Нас чымосьці пічкаюць. Умяне няма сіл стаяць на ногах». Калі яго вывелі з залы суда, ён амаль ішоў, але не паспееў выйсці на лесвічную клетку, як страціў прытомнасць і ўпаў.

— *А «хуткая дапамога»?*

— Ніхто дапамогі яму не аказваў. Я крычала, патрабавала, каб яму дапамаглі. Ён хвілін дзесяць быў у беспрытомным стане. Яны яго ўзялі, паднялі, прыцягнулі ў залу суда. Але потым яны раптам забегалі: сакратар суда, палкоўнік ФСБ Савіцкі. Выклікалі нарэшце «хуткую». Прыйехалі дактары, але яны не змаглі прывесці яго ў свядомасць, выклікалі другую «хуткую». Савіцкі выказаў меркаванне, што ў яго проблемы з сэрцам. Дактары сказалі: «Дай бог такое сэрца кожнаму з нас. У яго здаровае сэрца. Перш, чым мы акажам яму дапамогу, мы павінны ведаць, чым вы яго напічкалі».

Тады палкоўнік Савіцкі сказаў: «Ім нешта давалі, але я не ведаю, таму што давалі ў СІЗО». Ахвярамі знакамітага чачэнскага пытання ў гэты раз аказаліся тыя, хто збег ад вайны, хто хацеў збудаваць новае жыццё, хто хацеў проста жыць, працаўца і гадаваць дзяцей. Не атрымалася.

▶ ВЫБАРЫ

НЕДАТЫКАЛЬНЫЯ І АРЫСТАКРАТЫ, ЯДНАЙЦЕСЯ!

Сітуацыя ў Індыі нагадвае сцэну вядомага чэшскага фільму «Чорныя вораны» пра арыстакратаў, якіх адправілі на працоўнае перавыкаванне. «Я — феадал, ты — пралетарый, — кажа працоўнаму былы шляхціц, — паводле тэорыі Карла Маркса, у нас ёсьць агульны вораг — буржуазія». 13 мая на выбарах у буйнейшым штате Індыі Утта-Прадэш, пры негалоснай дапамозе касты арыстакратаў, перамог прадстаўнік касты недатыкальных.

Майаваці Кумары цяпер кіруе рэгіёнам, дзе праўляе 180 мільёнаў чалавек, — па колькасці рэгіён большы, дарэчы, чым любая краіна Еўропы. Яна — прадстаўнік партыі «Бахуан Самаі» (*Bahujan Samaj Party*) — атрымала на выбарах абсалютную перамогу.

Але галоўнае не ў тым, што Майаваці прамагла пасля таго, як праўграла дзве выбарчыя кампаніі раней, і не ў тым, што партыя перамагла моцных працоўнікаў: Рауля Гандзі, прадстаўніка дынастыі Неру-Гандзі, усходзячу зорку Індыйскага Нацыянальнага кангрэсу (ІНК), і Мулахама Сінга Вадав (*Mulayam Singh Yadav*). Апошні прадстаўляў на выбарах Партию «Бхараці Джаната Парці» (*Bharatiya Janata Party*) — партыю індусцікі нацыяналісту. Інават не ў тым, што Майаваці, як, дарэчы, і яе партыя, абраняюць права сяброў касты недатыкальных, і не ў тым, што Майаваці ўжо чацвёрты раз будзе кіраўніком юрады.

Самае цікавае, што партыі Майаваці ўдалося ўпершыню выйсці за традыцыйныя рамкі падтрымкі, уключчыўшы ў саюзнікі прадстаўнікоў касты брахманаў — касты, якая, паводле кананічнага права, могуць наведваць толькі недатыкальных, чысцяць тая ж брахманы.

Што можа атрымаша з папуляцікага праекту Майаваці? Пакуль цяжка казаць. Галоўная праблема на шляху да реалізаціі праграмы Майаваці — яе мінуглае. «Мы зробім са штату Утта-Прадэш краіну, вольную ад злачынства і неправасуддзя», — паабяцала яна. У гэта цяжка паверыць, калі ўзгладаць, што прыблізна трыццаць падпірдніх міністраў мясцовых урадаў былі або скрадзены, або забітыя. Сама Майаваці троны разы была прэм'ерам і некалькі разоў фігурантам маштабных карупцыйных скандалаў. У 2003 годзе яе кааліцыйны урад мусіў сысці ў адстайку пасля таго, як Майаваці абвінавацілі ў стварэнні парламенцкага лобі для аднаго турыстычнага праекта, коштам 20 мільёнаў ёура.

Магчыма, яе іміджу дапаможа той факт, што адным з яе канкурэнтаў быў брат мясцовага мафіёзі, чыё імя выклікае жах у жыхароў штату. На другі дзень свайгі кадэнцыі Майаваці адразу загадала аднавіць старыя крымінальныя справы супраць сяброў бандыцкага клану.

Акрамя таго, яна паабяцала сацыяльныя мір у штаце. «Маё пасланне вельмі простае і зразумелае: у кааліцыі з брахманамі недатыкальныя могуць атрымаша вельмі шмат выгод», — кажа яна.

Паглядзім, што атрымаеца з такой незвычайнай кааліцыі.

► СУСТРЭЧЫ Ў РЭДАКЦЫІ

ЛЯВОН БАРШЧЭЎСКІ: «НА ПАЗІЦЫІ БЕЛАРУСКАЙ КУЛЬТУРЫ»

Лявен Баршчэўскі — ганаровы старшыня беларускага ПЭН-цэнтра, літаратар і перакладчык, грамадскі дзеяч і палітык. З гостем «Новага часу» размаўлялі Аляксей Кароль і Язэп Палубятка.

Аляксей Кароль: Ваша жыццё цалкам у культуры. А ці існуе ў Беларусі беларуская культура?

Лявен Баршчэўскі: Я перакананы, што існуе. Перакананне надаюць апошнія дваццаць гадоў. Са свайго досведу могу зазначыць, што дваццаць гадоў таму сітуацыя была горшай. Існавала демонстрацыйная культура, існавалі асобныя беларускія асяродкі, але не было суцэльнасці. Была прэзентацыйная культура. Прывкладам, у кнігарнях стаяла шмат кніг беларускай прозы, паэзіі, драматургіі, але не было беларускіх кніг па кулінарнай, філасофіі і гэтак далей. Былі створаны рэзервацыі, гета беларускай культуры, і паколькі іх стварылі зверну, то не было суцэльнага палатна культуры, суцэльнай аўры, вартасці, якая фармуеца ў грамадстве і перадаецца ад бацькоў да дзяцей.

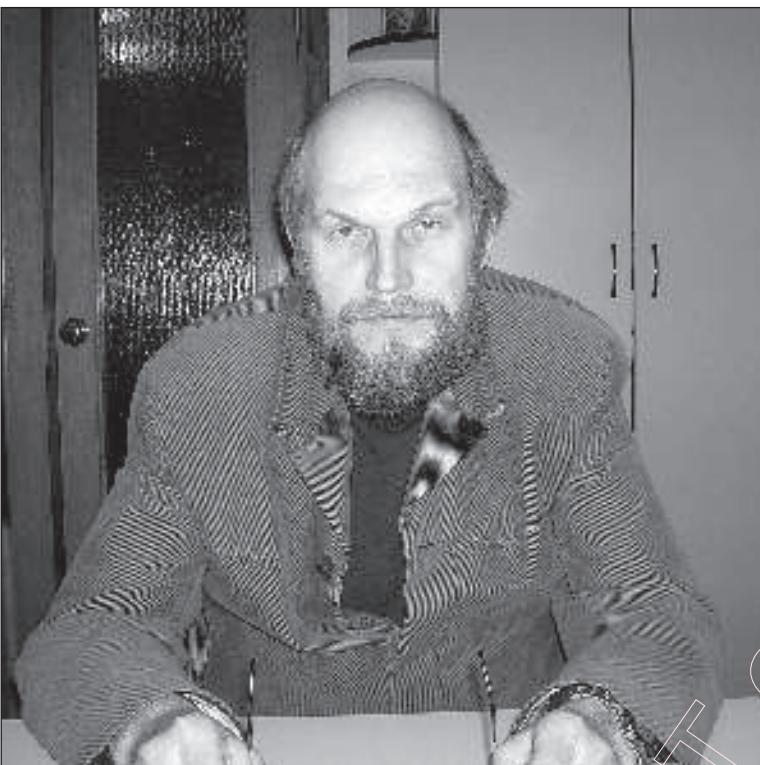
На пахаванні Васіля Быкаў мы ўбачылі, колькі людзей прыйшло, і ўсе яны ўсведамлялі, што Быкаў — факт культуры. А яшчэ людзі ўсведамлялі, што гэта тое, чым мы павінны ганарыцца, што нас ідэнтыфікуе ў свеце. Гэта вынік паўставання суцэльнай культурнай прасторы на месца фрагментарнай.

Ад пачатку перабудовы прыйшло не так шмат часу. Культура, безумоўна, існуе. Існуе не толькі мастацкая культура, але і поўбытавая, палітычная, камунікацыйная. Беларусы маюць свае адметнасці.

А. К.: Што і як паўплывала на развіццё культуры ў апошнія два дзесяцігоддзі: факт незалежнасці, палітыка уладаў, свядомая лінія актыўнай часткі грамадства?

Л. Б.: У розныя перыяды па-разнаому. Канец 80-х гадоў — актыўныя саюзы свядомай часткі грамадства. Тады ўдалося аўяднаць апазіцыйную настроі, якія прысутнічалі ў тых асяродках. Удалося паяднаць чарнобыльскі, экалагічны, агульнадэмакратычны рухі з нацыянальным рухам. Гэта засякала нейкі падмурок на будучасе, хоць існаванне касмапалітычнай інтэлігенцыі, якая ўласціва для Мінска, магло заблакаваць такі шлях развіцця падзеяў увогуле.

Потым некалькі гадоў спрыяння беларускай культуры. Наступны этап: улада распачынае адкрытае змаганне з гэтай культурай, з сімваламі, на якіх яна трывалае. Як ні парадаксальна, і гэта таксама паспрыяла. Уявіце, не было бы за што змагацца, калі бы у нас не адбіралі нацыянальную сімваліку ў якасці дзяржаўнай. Чыноўнікі пісалі б свае паперы па-беларуску, памежнікі гаварылі

па-беларуску, міліцыянты ў паста-рунку размаўлялі б па-беларуску. Ну і што? За дзесяць гадоў, што прыйшли, да гэтага ўсе б прызываюцца: усе павінны так рабіць, бо гэта агульная грамадская дамова. Выставачная мова. У глыбіню гэта не пайшло б. Другая справа, калі ўлада абрыйнула ўсе свае рэсурсы, каб падаўці: калі беларускамоўны — апазіцыянер. І тут многія, хто не меў унутранай мабілізацыі, сталі мабілізоўвацца. Пачаўся рух: а вось мы дакажам наступерак, створым газету, часопіс, гурт і так далей. Насуперак дзяржаве, якая нас не падтрымлівае.

А. К.: Атрымліваеца, на Ваш погляд, што цік на культуру — гэта стымул развіцця культуры?

Л. Б.: Можна казаць пра меру цікі, бо часова гэты цік меў поспех. Не ўсе яго вытрымалі. Прывклад таму спявак Алег Атаманаў, які ў першай палове 90-х гадоў стаў спявак па-беларуску, а потым, калі пабачыў, што гэта не кан'юнктурна, перакінуўся. Хоць, магчыма, гэта не самы ўдалы прывклад, бо без Атаманава наша культура перажыла.

Тых таленавітых людзей, якія свядома прыйшли да беларускай культуры, адгарадзілі, стварылі вакуум, скупілі грашамі, рэчамі, пераманілі на свой бок. Факт. Гэта не добра, але тое добра, што, насуперак цікі, стварыўся пласт культуры. Неяк на канферэнцыі міністраў культуры Еўрасаюза, што праходзіла ў Любліне (Польшча), польскі міністр культуры і нацыянальны спадчыны сказаў мне, як ён уражаны, што ў Беларусі ёсьць людзі, якія, не маючы магчымасці разлічваць на падтрымку дзяржавы, больш за тое, падвяргаючыся пераследу, імкніцца нешта зрабіць па-беларуску. Да гэтай пары не ведаю, што лепей. Можа, было б лепш абысціся без Гітлера. Пытанне складанае...

А. К.: Ці можна тады скажаць, што ўся беларуская савецкая інтэлігенцыя была канфармісцкай, а зараз пэўнай часткай яе пераасэнсавала сябе

узворенъ беларускасці ў розных сферах культуры — літаратура, музыка, тэатр, выяўленчча мастацтва?

Л. Б.: Тыя людзі, якія сваю беларускасць успрымаюць натуральна, імкніцца сябе рэалізаваць у творчасці, і тыя, якія пайшлі на супрацоўніцтва з уладаю — вялікая розніца. Апошніх — адзінкі, звычайнія кан'юнктурныя людзі. Калі існуе вялікі аркестр, калі дзеянічнае вялікі тэатр, то клочавыя пасады занятыи людзьмі, якіх улады лічыць за надзейных. У калектыве ёсьць шарагоўцы, шчырыя беларусы, таленавітыя акторы, музыканты, якія праства працуяць і не вядуць змаганне за звяржэнне кіраўніцтва, бо разумеюць, што гэта бессэнсона.

Іншае пытанне — пісьменнікі, якія самі на сам за аркушам паперы ці за кампютарам. Не разумею творцаў, якія маюць магчымасць быць самім сабой, а пайшлі ва ўслугінне ўладзе, ухваленне яе, ухваленне таго, хто працеведзе анатыгуманізм, бо аснова дзеяніцца творцы — гуманізм. Вось тут лінія падзелу.

А. К.: У свой час на ўсіх на кірунках панавала руская культура. Наколькі ўзніяўся ўзворенъ беларускасці ў вышэй названных галінах культуры?

Л. Б.: Нельга сказаць адназначна. У кожнай сферы культуры свая асаблівасць. Як выключэнне, Саюз мастакоў. Была сотня другая творцаў, якія свядома, хоць іх да таго нікто не вымушаў, размаўлялі па-беларуску. У іншых асяродках, на жаль, меншасць. Складаней — тэатр. Красамоўны прывклад — пастаноўка оперы «Фауст» Антонія Генрыха Радзівіла па Гётэ, якую ўдалося здзейсніць у 1999 годзе.

Але праз некалькі спектакляў яе знялі з афішаў, хады залы быті поўныя. Спектаклі ішлі па-беларуску. А ў кіраўніцтве тэатра дамінавалі людзі, якім гэта не падабалася. На жаль, найперш менавіта Картэсу. І спектакль знялі. Некаторыя акторы скардзілі, што іх недалюбілі за тое, што яны не толькі ў спектаклі, але і ў жышці размаўляюць па-беларуску.

А. К.: Як вы ацэньваеце маладую плынъ у беларускай культуре?

Л. Б.: Не могу сказаць пра ўсё, аднак у літаратуре ёсьць цэлая плеяды: Андрэй Хадановіч, Альгерд Бахарэвіч і іншыя. Гэта єўрапейскага ўзору творцы. Ёсьць цудоўныя оперныя выкананіцы.

Такое сапрона, як у Ніны Шарубінай, адшукваць цяжка. Такімі галасамі ганарыща трэба. Яны ёсьць. Аксана Волкова. Выдатныя мадлады актор — Раман Падаляк. Горш з кінематографам: там ўсё даражай, і таму складаней.

А. К.: Беларуская і єўрапейская культура: іх саудносіны і ўплыў?

Л. Б.: Некалькі тыдняў таму быў на канферэнцыі ў Рызе, якія мела падзагаловак «Будаванне мастоў Еўропы». Нямецкі літаратар Шрам у прыватнай гутарцы сказаў: «У вас ёсьць нейкая цікавас-

ць, а мы не ведаєм, пра што пісаць і як пісаць...» Я разумею яго, калі выходзіць шмат раманаў, то трэба шукаць чытача. Даўно вядома, што ў літаратуры лепшыя творы сваім вытокамі сыходзяць у стрэсавыя сітуацыі. Прывклад таму Васіль Быкаў. Уздзел у вайне. На Захадзе добра ўспрымаецца наш балет, музыка. Тут мы не адстаём, але ў нас, у Беларусі, існуе праблема асобы. Зараз беларуская культура мае цэласнасць: яна бароніць гуманістычныя каштоўнасці, мову, а нямецкаму пісьменніку не трэба бараніць мову ці культуру. Ён шукае іншыя тэмы.

А. К.: Цяжкасці патрэбны, каб з'явіўся мастак?

Л. Б.: Так. Адно — трэніраваць з педагогамі голос, другое — стварыць сімфанічны аркестр, тэатр.

А. К.: Беларусам вядомы такія выбітныя імёны, як Іван Мележ, Васіль Быкаў, Уладзімір Каракевіч, Святлана Алексеевіч. Вядомыя яны і ў Еўропе. А хто з маладых можа паўстаць на ўзворенъ Рэмарка, Хэмінгуэя, іншых сусветных класікаў?

Л. Б.: Яны ёсьць. Магчыма наўвата, тыя прозвішчы, што я называю. Хады цудоўныя творы піша Віктар Каско, але ён з 1992-га года не выдаецца. У шрагу беларускіх класікаў сусветнага маштабу Някляеў, Бабкоў, Клакоцкі. Толькі яны пішуць па-беларуску, а не па-ангельску. Беларускі ўрад павінен спрыяць сваім творам і прағандаваць іх творы за мяжой, як робіць увесі цывілізаваны свет.

А. К.: Вядомасць беларускіх пісьменнікаў абмязкоўваеца тым, што іх не выдаюць, не пропагандуюць?

Л. Б.: Зараз са з'яўленнем інтарнету, тэлевізіі поле літаратуры звузілася. Прачытаць раман запатрабуе тыдзень часу. Лягчай павячэрцаў і паглядзеца серыял. А вось калі серыял, «мыльная опера» будзе беларускамоўны, яна надасць твору папулярнасць. Гадоў восем не было перадачаў на тэлебачанні з уздзелам беларускіх пісьменнікаў. Зараз знайшли «правільных пісьменнікаў», але чаго варты тая перадачы, калі вядучыя не чытаюць твораў пісьменнікаў, з кім вядуць гутарку.

А. К.: Стан перакладу замежнай літаратуры на беларускую мову?

Л. Б.: Жахлівы. Дзяржаўныя выдавецтвы не здзейснілі таго, што выдаць кніжкі замежнага аўтара на беларускай мове. Аднак адбыўся прарыў. За апошні год прыватныя выдавецтвы выдаюць столькі кніг, колькі дзяржаўныя не выдалі за апошнія пятнаццаць. Адбыўся тое дзякуючы супрацоўніцтву недзяржаўных беларускіх структур з замежнікамі.

Язэп Палубятка: Ці існую праблема культуры сталіцы і правінцыі?

Л. Б.: Існуе, але, дзякуючы новым сродкам зносін, у іншым ракурсе, чым раней. Эс Паўла Севярынца, які валіць дрэвы ў лесе,

адбываючы тэрмін на «хімі», мы чытаем кожны тыдзень у інтэрнэце. Якаснае, у межах культуры, зараз можа быць не толькі ў сталіцы, але і ў правінцыі. Пераслед творцаў у Мінску, магчымы, і большы. Праўда, кажуць, у Гродна творцам жывеца горш, чым у Мінску. Зараз усе залежыць не ад месца жыхарства.

Я. П.: Ваша бачанне развіція культуры?

Л. Б.: Зараз глабалізацыя дасылае свае выклікі культуры. Аднак культура выпрацоўвае свае адказы. Лічу, культура знойдзе адказ глабалізацыі. Рана ці позна чалавецтва вернеца да літаратуры, але літаратура павінна трансфармавацца.

A. К.: Пра мову. Адзін міліцыянт нядаўна ў прыватнай гутарцы сказаў, што нават у савецкія часы з беларускай мовай было лепш, чым зараз. Ваша меркаванне?

Л. Б.: Пры змене палітычнай улады хутка можна змяніць сімволіку, але вяртанне да мовы зойме пэўны час. У тым могуць дапамагчы сучасныя сродкі масавай інфармацыі. Паказаць адзін беларускамоўны серыял — і прыхільнікаў мовы значна пабольшае. Паводле творцаў аднаго толькі Вітаўта Чаропкі іх можна зняць некалькі.

Загадам, цікам чалавека не прымусіш гаварыць на нейкай мове.

Наконт адгукація. Любая стаўка толькі на адгукацію недастатковая. Дзіцячы сад пачынаецца з другога-трэцяга года нараджэння, а выхоўваецца дзіцё ў сям'і, і менавіта там трэба стварыць адпаведную атмасферу. Прыкладам, мне гаварыў у 1993 годзе міністр адгукація Пятроўскі, што толькі восем чалавек звярнуліся ў міністэрства са скаргамі на конт беларусізацыі. Сёння тым шляхам не трэба ісці, сёння траба скарыстаць сучасныя сродкі масавай інфармацыі. Найважней зараз распрацаваць камптарныя гульні для дзяцей па-беларуску. Працэс беларускасці пачнеца ад сям'і, адгукація можа толькі дапамагчы.

A. К.: Асабістое пытанне. Вы ў свой час былі актыўным у палітыцы, потым адышлі і заняліся навукай. Чаму так здарылася?

Л. Б.: Я асабліва не імкнуўся ў палітыку. Пасля таго, як не быў зарэгістраваны ў якасці кандыдата ў дэпутаты Сяржук Сокалаў-Воюш, змушаны быў заняць тое месца і быў абраны ў Вярхоўны Савет. Чалавек я эмасцыйны, і мне не падабаецца, калі мяне крытыкуюць. Нервуюся, перажываю. Палітык павінен быць больш жорсткім, ісці напралом. Палітык павінен займацца палітыкай усе 24 гадзіны ў суткі. Для мяне гэта быў маральні выбор, і я выбрашыў для сябе займацца тым, што бліжэй.

A. К.: Што вамі зроблена за апошні год, і якія планы на будучае?

Л. Б.: У мінулым годзе актыўна ўдзельнічаў у беларуска-польскім праекце. Перакладаў з польскай на беларускую. Сёлета раблю беларуска-еўрапейскі слоўнік. Ён будзе ўвасабляць пераклад беларускіх слоў на 28 еўрапейскіх моў.

A. К.: З якіх Вы ведаце...

Л. Б.: У рознай ступені ўсе дваццаць восем.

A. К.: Ваша бачанне развіція палітычнай сітуацыі на Беларусі?

Л. Б.: Зменаў можна будзе чакаць толькі тады, калі іх заплатіцца грамадства, але трэба быць гатовым да таго пастаянна.

▶ КВЕЦЕНЬ

ПРЫСВЯЧАЮ СП. ВІТАЎТУ КІПЕЛЬЮ

Алесь БРАЗГУНОУ

Містычным чынам выводзіць падчас чалавека лёс на ту ѿ сцяжыну, па якой наканавана яму крочыць праз усё жыццё. І якія супраціўляюся, а ўсё адно мусіш збочыць з добра праторанага папярэднікамі бальшаку на ледзь прыкметную ѿ травах сцяжынку.

Яблыневая кіпель

Памятаю той дзень з свайго дзяня цінства (ці не першы, што свядома адклаўся ў памяці?) — цёплы і сонечны трапеза. Кагадзе па марозлівай ночы з прараббцай Міхалінай робім агледзіны саду — што-нішто пабіла марозам, але шумавінне квіцені, адагрэтае сонекам, акрыяла. Старэчай парапанай рукой Міхаліна лашчыць галінку немаладой ужо, пасаджанай ейным бацькам Андрэем яблыні-«цыганкі»:

— А мая ты хароша, выжыла, не паддалася!

Я, «зялепуха» на пятym годзе жыцця, прагматычна пыталаюся:

— Баба, а што, яблык ужо не будзе — памерлі?

Міхаліна, задумліва паглядзеўши ў канец саду, за якім адкрывалася няроўная стужка лесу, кажа ўпэўнена і ўрачыста:

— Будуць, Сашык, будуць... Во лета міне, і будуць. З кіпелю багатая яблык бывае...

Гэтак у маё жыццё прыйшло новае слова — кіпель¹. Мінулася гадоў з пятнаццаць, перш як яно набыло для мяне персаніфікаванае імя.

«Беларусы ѿ ЗША» (1993)

Той год не быў лёгкі для жыцця матэрыяльнага, але ніяк не духоўнага. Як жа ж светла дыхалася ад усведамлення, што ты жывеш у сваёй дзяржаве, пра якую марыў таксама і нехта з твойго ўласнага роду! А тому большасць з нас, студэнтаў філолагічнага факультета курсу, ахвотна «раскідваліся» грашыма з не надга каб і багатай стыпендыі на набыццё кніг, пра якія гадоў за пяць-сем да таго і думашь было небяспечна. На пачатку траўня, зайдоўшы ў «Кнігарню пісьменніка», адразу ж звярнуў увагу на незвычайную кнігу — «Беларусы ѿ ЗША». Амаль

Даведка

Вітаўт Кіпель. Нарадзіўся ў Мінску ў 1927 годзе. Калі споўнілася пяць гадоў, разам з маці пераехаў у горад Налінск (Расія, Вяцкая вобласць), куды маці працавала выехаць як «жонцы нацдэма» і не выдалі пашпарт. Бацька Вітаўта быў арыштаваны ў Мінску ў 1930 годзе і высланы ў ту ж Вяцкую вобласць. У 1935 годзе сям'я пасялілася ў Арле, бо забаронена было вяртацца ў Беларусь. Бацьку зноў арыштавалі напрыканцы 1935 года, але маці з Вітаўтам дазволілі застацца ў Арле.

Барыс Рагуля «Беларускае студэнцтва на чужыні».

«Чароўная іголка» — «За кіпучай чэкісцкай работай»

У тых самых Саковічах перабываў я не адно лета ў бабулінай сястры, якая суседзямі мела Аліноўскіх. Маці спадара Аліноўскага, Кацярына — дужа старога веку кабета, былая настаўніца роднай мовы, — ставілася да мяне з асаблівай сімпатыяй: «Ну, беларусік, хадзі бліжэй, пагавары з старою бабаю». Ці мала розных баек і незвычайных гісторый упершыню давялося пачуць ад яе! Пухам ёй зямля... Пазней, ужо як адышла ў лепшы свет, даведаўся пра горкую долю Аляксандра Аліноўскага, мужа бабкі Кацярыны. Але пра гэта пазней...

Аднаго дня паклікала бабка Кацярына мяне ў старую хатку, што наўзбоч ад новай, збудаванай сынам камяніцы сарамліва хавалася за пышным зараснікам язміну — з вуліцы не адразу і заўважыш такую. «Бачу, — сказала, — што дужа любіш ты кніжкі, Алесяку. Палезь на гарышчу, там багата кніжак — выберы якую сабе пачытаць».

На гарышчу выявілася сапраўдна «радовішча» кніжак. Якіх толькі тут не было — таўшчэныя тамы і ценкія брашуркі, падшыўкі газет і гурмы часопісаў, нейкія асобныя лісткі і сышткі. Не варта і казаць, якая ліхаманка затрэсла мяне, дзесяцігадовага «бібліяфіла», пра адных поглядзе на гэткі скарб! Аднак назвы і аўтары ў большасці сваёй ні пра што мне не сведчылі — Галавач,

Зарэцкі, Воўк-Левановіч, Дудар, здаецца, і ці мала яшчэ розных, але незнаёмых імянаў. Спаміж усяго гэтага, са словаў бабкі Кацярыны, хлуду вока маё вышчаміла Купалаву «Спадчыну» і «Песню будаўніцтву». Шчаслівы ад такога набытку, мерыўся ўжо пакінуць гарышчу, аж адчуў, што наступіў на нейкую брашурку. Глянуў пад ногі і, нахіліўшыся, з пэўным здзілленнем прачытаў — «Леанід Свэн. Чароўная іголка. Менск. Белдзяржвыдавецтва. 1929». Памятаю, падумалася: нейкі замежны пісьменнік-казачнік, няйнакш, і — паклаў на бліжэйшы стос. (Да сёння шкаду пра той свой учынок: як цяпер ведаю, Леанід Свэн аказаўся Лявонам Савёнкам, бацькам Зоры Кіпель.)

Пазней, па адыходзе бабкі Кацярыны ў лепшы свет, калі стаў ужо студэнтам, даведаўся я ад ейнага сына, Сан Санавіча — кніжкі тыя пераходзілі на гарышчы ад перадваеннага часу. Задаць пытанне, чаму ж на гарышчы, а не ў хаце, было неяк няёмка. Адказ з'явіўся з нечаканага боку. Гартаючы неяк новавыдадзеную кнігу А. Лукашука «За кіпучай чэкісцкай работай» (1997), я літаральна аслупянеў: гаворка ў першай частцы вялася пра «булізвую» працу сталінскіх катаў у Старобінскім раёне. Асаблівая ўвага надавалася ў кнізе мужу бабкі Кацярыны і, адпаведна, бацьку Сан Санавіча — ляснічаму Аляксандру Аліноўскаму, рэпрэсаванаму органамі НКУС у 1937². Прыголомшаны, я выправіўся ў Саковічы. Што адчуваў Сан Санавіч, чытаючы туую кнігу, — не апішаць... І хай не сказаць сыну, дзе бацькава магіла, цяпер ён мае на стале кнігу-помнік па бацьку і ведае імёны ягоных катаў.

Рэпрэсаваныя людзі, рэпрэсаваныя кнігі...

Сустрэча здалёк

Зноў жа, травень 2000 год. У Мінску адбываецца III Міжнародны кангрэс беларусісту. У ліку дэлегатаў — спадарства Кіпеля. Я цвёрда пастанавіў, што абавязкова навяду асабістасць з спадарыняй Зорай, бо тут, як гаворыцца, і сам Бог казаў: тэматыка ейных даследаванняў тая самая, што і ў маёй кандыдацткай — перакладная літаратура Беларусі XV-XVII стагоддзяў. З нецярпі-

васцю чакаю перапынку на каву. На жаль, нічога не ўдаецца — аднаго суразмоўцу спадарыні Зоры змяніле іншы. Яна, заўважыўшы, відаць, што несупынна гляджу ў ейны бок, ветла ўсіхія ў адказ. Вось, здаецца, і вызвалілася; я ўжо спешна шыхтуя словаў, з якіх планую пачаць знаёмства, аж знячэйку вылужваеца з на тоўпу і прастуе да спадарыні Зоры адзін добра знаны цяпер сваёй «вернасцю каму трэба» журналіст. Інтэрв'ю — што тут паробіш? Так і не пазнаёміліся. Памятаю, падумаў тады: наканаванне нейкае — і з книгай бацькі спадарыні Зоры я стрэўся здалёк, і з ёй самай таксама. Аднак жа з Зорай Кіпель я ўсё адно «сустрэўся» праз пару гадоў, апісваючы ейны літаратурна-даследчыцкі архіў³.

С чараваная Беларусь

Ведаю, як баліць гэтamu чалавеку, Сыну Беларусі, сэрца штодня за свой край. Калі б у пароўнанні з ім кожны з нас ахвяраваў дзяля бацькайшчыны хоць бы дзесяціну выслікаў, у якой цудоўнай Краіне мы б зажылі! Хай жа спорыща яму ў жыцці і працы, хай Бог адорыць светлай радасцю і надзеяй на лепшы лёс Бацькайшчыны.

Як тая квецені — кіпель — на яблынях, пабітая марозам, адкыла і разрадзілася багатым ураджаем, так і квецені беларускай душы гартаўаная бальшавіцкім марозам, выбухнула на поўную моц, праракуючы багатыя плён і натхняючы верай — жылі, жывем і жыцьцем заўсёды!

¹ Кіпель — пабітая марозам квецені садовых дрэў.

² Сын А. Аліноўскага двойчы звяртаўся ў КДБ Беларусі з запытам пра лёс бацькі. Апошнім разам, у 1992 годзе, атрымаў стандартны адказ,

што бацька памёр ад пнеўманіі ў часе пераезду да месца пасялення. Насамрэч больш верагодна, як вынікае з кнігі А. Лукашука, ён быў расстраляны ў ваколіцах Слуцка.

³ Трываляя навуковыя і сяброўскія адносіны мела спадарыні Зора з маёй калегай па навуковых зацікавленнях Надзяй Старавайтавай — на ейны адрас і наказала, адыходзячы ў лепшы свет, пераслаць свой архіў.

ПАЭЗІЯ

Сяргей Панізінкі (Мінск)

Сяргею Сцяпанавічу Панізінку споўнілася 65 гадоў. Далучаемся за віншаванняў.

Ластайка супікса
Не графіку наскальнью, —
гледжу ў красу лакальнью:
я ваш пірсінг-ню
як цмокачкі цаню.

Вам слова не скрыжальнае —
ла с к а в а-
п а м я н ш а л ь н а е
знайду. Перазваню.

Зямля кітоў і мамантаў,
Дзе помнікі для лямантаў:
то Фелікс, то Ільч, —
на супіксы ашчадныя.

І ласка ў нас дакладнай:
паменшыце прыўладнае —
вас пакарае біч.

Гляджу на несаромнае,
харомна-нескаромунае,
на ваншы пірсінг-ню, —
нібы гляджу на Атыку...

Гаваркі сырядой

Мова мінакоў — нібы адгон...
Хто з іх пачастуе «сырадоем»?
Слоўнікі багатыя надоем,
Толькі ж дыялекту там — не трон.

Мы закалькаваныя наскрэз
Скарбы гаваркія на задворках.
Лексіка бацькоўская як госьць
У «прыстайных» гарадскіх гаворках.

Думанне на сомаў хвост сышло...
А куфэркі знікнуць і жытло,
як маёй бабулечкі Альжбеты, —
з інстытутаў створацца камбэды.

У штыкетнік агароднікаў
прыбабункі слімакамі ўткнуцца.
Нашы продкі нас не дазавуцца.
Эх, як ды я ле к т на
абаруцца
намі ж
сужыліны вякоў.

Абярогі Сонца

(лірычная экспрэсія з нагоды спектакля Галіны Дзягелевай)

А Сонца не садзіща, —
у густым алеі тлее:
азёрная вадзіща
спачатку палымнее,
пасля сваім прыгубам
круты кружок ацінне...
Пратуберанцам-чубам
растайна Сонца вісне.
А заўтра зноў народзіць
свае прамені з донца, —
істоце і прыродзе
лагодзіща пад Сонцам!
...Не, не густыя хвалі
схавалі сны ў азерцы.
Мы сонца ўратавалі
у сваім зіхоткам сэрцы.
Не месца паняверцы,
бо праўды фібры-ткали
у грудной
адкрытай клетцы.

Ніл Гілевіч (Мінск)

Санет беларускаму мёду
П. У. Вяленку

Назло ўсім немачам, што пачалі

Ўсё мацней адольваць з кожным годам,
Назло напасцям розным і нягодам —
Жыву! Нячысцікі ўшчэ не ўзялі.

Жыву таму, што, як дзіця ў сям'і,
Апекаваны ўсім пчалінам родам,
Штодня лячуся беларускім мёдам —
Лячуся ласкай роднае зямлі.

Цудоўны лек! Любы, хто паспытае, —
Гарчынку знайдзе ў слодычы яго.
Па ёй і цэнціц мёд. Але з чаго,
Адкуль бярэцца ў ім гарчынка тая?
Мо з гэных зёлачак, што ў розгар мая
На курганах-капцах цвітуць штогод?

Расхмарыцца

Расхмарыцца,
сыдзе-слыве за далёкі,
сляпы і глухі небасхіл
чорная навісь,
і выблесненіе сонца,
пасля — і зусім распагодзіцца,
і будуць
вясёлья пчолкі пазумкаўц
і ляютна-паважна пагудваць
у тон ім чмялі, —
на нашай,
усё ўшчэ ў зёлках і красках,
землі.

Ты памыляешся

Ты кажаш, што ў адплату за грахі —
Я адзінока век свой дажываю?
Так, за грахі я шмат пакут трываю
І страшнай карай сам сябе караю.
Але што я зусім сяброў не маю —
Ты памыляешся, мой дарагі.

Не траць сілоў
На пампаванне слоў,
І што зыход мой сумны — не турбуйся.
Дай бог табе мець гэтулькі сяброў,
Як у мяне — па ўсёй па Беларусі!
Хоць палавіну!..
А ці хоць бы чвэрц!..
Ну а зыход...
Твой дух не супакоіць
І прагу зайдрасці тваёй не ўтоліць
Нават — мая — смерць.

Сяргей Законнікаў (Мінск)

Я хворы табой...

Плыве паабапал дарогі на Вільню
Прастор, каб трывожыцца ва ўпор і здаля...
Я хворы табой,
І ўрачы тут бяссільны,
Мая непрыкметная ў свеце
Зямля.

А доля між родных палёў дасталася
Такая, што кругам ідзе галава.
Дасюль не сабрана радня да стала ўся,
Хоць Крывія кліча,
Гукае Літва.

Па карку дубінкай гумоваю — «Kresy»,
А пелькаю — «Северо-Западны край»...
Цябе, прыхаванай хлуслівай завесай,
Мне суджана несці
Ці ў пекла, ці ў рап...

Бялеюць снягі, і зара чырванее,
Зліваюцца ў велічны, радасны сцяг.
Акрыцца ім хочацца з вечнай надзеяй,
Што будзе ў цябе
Неўміручы працяг.

Мая Беларусь!
Непадзельнай любоюю
Забі,

Толькі выцісні рабства з крыўі.
Адпрэч і чарнобыльскае белакроўе...
Жыві!

Еду з кірмашу

Памяці У. Караткевіча

Я еду з кірмашу.
На ім было
Завозна хмелем,
Ласкай незабыўна...
Памалу сэрца хакаць пачало,
Як вёрастамі загнаная кабылка.

Там,
Дзе ўладараць продаж і гульба,
Я толькі на хвілінку паказаўся.
На кірмашы нічога не прыдбаў
І прапаноўваць нешта не збіраўся.

Няма ў мяне тавару.
Ёсць душа,
Але яна — запас недатыкальны.
І да таго ж на варта ні граша
У съвеце,
Дзе гандлююць маньякальна.

Міргаюць скрэз прывабныя агні,
А я адводжу вочы нелюдзіма,
Хоць гаварыў:
«Карчмы не праміні!»
Мой неўміручы сябра Уладзімір.

Як ён,
Пачуццям давяраў найперш,
Таму і зараз прадчуванню веру,
Бо пішацца ў душы астатні верш —
Вагомей тых,
Што леглі на паперу.

Я еду з кірмашу
На той парог,
Дзе задаюць няпростыя пытанні...
Мацней віна мяне збівае з ног
Касмічны сум
Апошняга расстання.

Пальчык

Прыклала свой пальчык да вуснаў:
«Маўчы...»,
Вяла па прыступках мілосці ў нябёсы...
Мне помніца млосная спеўнасць начы,
Якая спяліла світальныя росы.

Люляў нашы душы акрылены сплаў
Бунтоўнай свабоды і радаснай зморы
У ложку з густых,
долам высланых траў,
З адбітых у кропельках свежасці зорах.

Плыве цуд са мной праз жыщё і цяпер,
Яго не замгліла расхлістанасць долі,
Бо пальчык —
да шчасця ўказальны той перст —
На вуснах ляжыць
і не знікне ніколі.

Ніна Мацяш

(з цыклу «Людзі майго жыцця»)

Берагіня

Утойваючы ў змерку неўявімым
жывыя малюнак рысачак і рысаў,
прыходзіш да мяне абриснай постаццю,
майбі бяссоннай Берагінія, Мама.

Скуль ведаеш пра смутак мой чарговы?
А ведаеш, бо йдзеш яго разважыць.

Як бачыш, што мяне чакае ўзяўтра?
А бачыш, бо заўсёды папярэджваеш.

Жыщё стамляе, Мама.
Не стамляе
і не стамляеца адна любоў.

Хіба не гэта сведчыш Ты, прыходзячы
Жывой і з непрыглядзя выраўвага?

Пчала

Ведаеш, ты прыгожая,
а скардзішся: хто гэта бачыць

Ведаеш: таленавітая,
а скардзіцца: хто гэта цэніц?

І як у глыбокую крыўду,
занурваешся ў працу

Ляціш пчалаю па ўзятак
з міту, з падзеі, з дадумкі.

Варушыцца нетра ўявы.
Парыпвае кола Сварога.
Глыбчае голас душы.

Глыток жыцця

Глыток паветра быў глытком жыцця,
патрэбай малака, любові, мовы,
спакусай мары і дарогі зоўнай.

Глыток кахання быў глытком палёту,
палацне сэрца, поклічам натхнення,
ключом да лучнасці самаспазнання.

Згубіўся ключ,
і страціліся сэнсы
паветра і зямлі, вады і агню.

Глыток віна быў як глыток надзеі
На вылет з пасткі прагавітай пусткі,
На шчасце ўзрушэнне скрыпкі сольнай.

Віно ж, як час, нічога не вяртае.
Не людзі п'юць — віно людзей каўтае.

І сад пяшчоты ѹгоднасці дзічэе,
карчы разладу, быццам патарочы,
ашчэрваюцца вусцішна аблогай...

Сцяжыцца прыщемак... Адчай і скруха
кружляюць коршакамі над душой...

О, каб сарваць з вачэй павязку немачы!

Лявон Цімохін (Маладзечна)

Пякучы вецер

Дзе ж вы, Словы майго краю?

Дзе ж вы, вольнай праўды дзеци?

Мо ў сутоннях неабсяжных,

Заблукалі ў сусвete?

Мо, як птахі, — акрыялі

І віхураю мяцеліц

Знёс вас злы, прыблудны вецер

За край свету, у прадонне?

Можа, сілаю варожай

Вас забралі разам з Краем

У палон чужых пакутаў —

Злосных мараў і імкненняў?

Можа, вы паракіданы

Цёмнай сілай па абшарах...

І замерлі ў здрэнценні

Зграйяволатаў-каменняў!

Дзыме ў душу пякучы вецер,

Преч у цемру думкі гоніць,

Наўзамен штурляе смеце

І іржэ, як статак коней...

А мо словы з таго свету

На пажар у звоны звоняць...

Дзе ж вы, мудрыя! З палону

У родны край святлом ляціце

Асцярожна, пакрыёму

Напаіце нас з Крыніцы —

Збаўце люд ад сухавею!